MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

REPORT

REPORT
3
REUNIÓ

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

M
3
123

MAIG

1915

ENCUADERNACIONES
SUBIRANA
BARCELONA

376

M-3-123

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

REPORT DEL CONSELL PERMANENT A L'ASSAMBLEA

BARCELONA
MAIG DE 1915

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

REPORT DEL CONSELL PERMANENT A L'ASSAMBLEA

BARCELONA
MAIG DE 1915

R. 459

Imprenta de la Casa provincial de Caritat

Report Consell

REPORT DEL CONSELL PERMANENT

SENYORS DIPUTATS :

Els anys més difícils per a tots els organismes són els anys de preparació : quan la llevor colgada labora obscurament sota la terra llisa, quan les parets mestres van creixent silenciosament adins les valls profundes.

Lo que està destinat a durar no es forma en un dia. Necessita temps per a fer-se i créixer lo que del temps ha de triomfar. Necessita la calor de la fè, el tremp de la constancia, passar pel roig viu de l'entusiasme, sentir la fredor de les contrarietats, resistir les sotragades de l'odi que embesteix de cara i els contactes de l'odi que amb capa de zel i interès bescanta i difama. Ha de saber dominar les impaciencies, les frisances que engendren les precocitats estèrils.

Així la nostra Mancomunitat en aquest any primer de la seva vida. Prou el nostre amor voldría veure-la ja alta i esplendorosa, en tot l'esclat de la joventut. Però ¿ què és el seu moment d'ara davant les amplituts futures si no l'hora modesta dels començaments, de les iniciatives indecises ?

Perxò són encara més pesantes les responsabilitats que cauen sobre nosaltres tots, tant els que formem el Consell com els que orienten la seva acció des d'aqueixa Assamblea. Car hem de saber unir en les concepcions i en l'actuació, la prudencia de la debilitat actual amb la dignitat i l'altesa de les majestats futures.

§ 1

CARRETERES I CAMINS

Fins el 28 de novembre de 1914, això és, després d'aprovat per l'Assamblea el crèdit corresponent per a l'oficina tècnica d'Obres públiques, no pogué acordar el Consell obrir un concurs per a la provisió de 4 places d'Enginyers de Camins, Canals i Ports ; 6 d'Ajudants d'Obres públiques, i 6 de Sobrestants. Ja per avançar temps, el Consell havía formulat, el 15 de novembre, les Bases del concurs, en previsió de que fos aprovada per l'Assamblea la consignació corresponent.

El dit concurs quedà tancat el dia 15 de desembre següent, havent optat, respectivament, a les places susdites : 9 Enginyers de Camins i 3 Enginyers militars ; 12 Ajudants i 3 Sobrestants d'Obres públiques ; acordant el Consell, en sa reunió del dia 23 d'aquell mes, nomenar a 4 Enginyers de Camins, 6 Ajudants d'Obres públiques i els 3 Sobrestants presentats. Al dia següent, 24, fou cridat l'Enginyer de més categoría d'entre els nomenats, encarregant-li que immediatament s'entrevistés amb l'Arquitecte de la Diputació provincial de Barcelona, i amb tota urgencia procedís, d'acord amb ell, a l'habilitació de les sales del Palau de la Generalitat destinades a oficines d'Obres públiques i ensems facultant-lo per a adquirir els

aparells de camp, moblatge i útils d'oficina necessaris per als treballs de la Secció tècnica creada.

El dia 1r de gener, el Presidente donà possessió del càrrec d'Enginyer a l'abans referit de més categoría, a qui després, per acord del Consell, se l'ha nomenat Enginyer Major de la Secció, i el dia 15 del mateix mes a 5 Ajudants i 2 Sobrestants d'Obres públiques.

Amb aquest personal i tan sols amb part dels aparells de camp necessaris, adquirits amb moltes dificultats a causa de la guerra europea, ja que la fabricació de la major part d'ells és estrangera, l'Enginyer Major organitzà quatre brigades, dos de les quals començaren els treballs de camp el dia 21 de gener a la provincia de Lleida, una altra a la provincia de Tarragona el dia 17 de febrer, i la quarta, a la de Girona, el dia 22 del mateix mes.

Se simultanejaren aquests treballs amb la realització d'un concurs per a proveir 4 places de Delineants-escrivents, en el qual s'inscriviren 44 individus, i un altre concurs per a omplir les tres vacants de Sobrestant que restaren de la primera convocatoria. Optaren a aquestes places un Ajudant d'Obres públiques, a qui s'adjudicà per dret propi una d'elles, de conformitat amb l'article 10 del Reglament de la Mancomunitat, i altres 50 individus de diverses professions, cap d'ells amb el títol oficial de Sobrestant, essent precís verificar detinguts exercicis tècnics i pràctics que duraren 16 dies. Finalment, ha tingut lloc un concurs per a proveir una plaça de Mecanògraf-Registrador de la Secció.

El dia 1r de març, el President donà possessió dels seus càrrecs respectius als tres Sobrestants

elegits en el segón concurs, i el dia 15 del mateix mes als Delineants-escrivents.

Malgrat l'activitat donada a les obres del local destinat a les oficines de la Secció, fins al dia 16 de març no es pogueren utilitzar algunes de les dependencies, començant-se immediatament a descabdellar les dades, preses al camp, dels projectes en estudi.

L'estat actual dels treballs executats per la dita Secció, són :

Camí de Selva de Mar a Port de La Selva : longitut 1,757'49 mts. (Projecte acabat).

Camí de Torregrossa a l'estació de Juneda : longitut 4,298'98 mts. (Borrador acabat ; s'estàn fent les copies).

Camí d'Almatret a Maials, troç segón : longitut 4,034'34 mts. (Id. íd.)

Camí de Sant Cerni a la carretera d'Artesa de Segre a Tremp ; long. 6,302'75 mts. (Manca la Memoria i el Pressupost general, per a acabar el borrador. Dels altres documents s'estant fent les copies).

Camí de Canet d'Adri a la carretera de Girona a Les Planes : long. 5,081'32 mts. (Id. íd.)

Camí de Serós a Masalcoreig : long. 4,404'32 metres (Id. íd.)

Camí de Xerta a Pauls : long. 9,825'79 mts. (Està fet el plànol general, perfil longitudinal i obres de fàbrica.)

Camí de l'estació de Lleida a Torrelameu (troç primer) : long. 9,290'09 mts. (Està fet el plànol general i el perfil longitudinal).

Camí de l'estació de Lleida a Torrelameu (troç segón, amb el pont) : long. 2,253'50 mts. (Està fet el plànol general i el perfil longitudinal.)

Camí de Juncosa a Albagés (troç primer) : longitut 2,000 mts. (Id. íd.)

Camí de Torresbeses a la carretera de Lleida a Flix : long. 2,857 mts. (Fets els estudis de camp).

Camí de Llimiana al Pago : long. 7,164 mts. (Idem íd.)

Pont de Corsà (Id. íd.)

Camí de Canejàn a la carretera de Viella a la frontera : long. 8,000 mts. (S'ha fet el reconeixement previ del terrèn i elecció de zona per a la traça).

Camí de Vilamós a la carretera de Viella a la frontera : long. 3,000 mts. (Id. íd.)

Camí de Vilac a la carretera de Viella a la frontera : long. 2,000 mts. (Id. íd.)

Camí de Les Bordes a la carretera de Viella a la frontera : long. 1,000 mts. (Id. íd.)

Pont sobre el Garona, en Aubert : long. 3,000 metres (Id. íd.)

En resum : s'han fet els estudis i s'està redactant els projectes de 60 kilòmetres de camins, compresos en les provincies de Girona, Lleida i Tarragona.

En les darreres reunions de l'any passat el Consell va estudiar el problema de la incorporació del servei de conservació de carreteres amb tota la seva complexitat, a fi que el nou servei gaudís dels aventatges d'una organització conjunta i harmònica, quedant exempte dels inconvenients que

d'una Direcció Central malmenada poden derivar-se. I en compliment de l'acord de l'Assamblea de novembre, el primer de gener d'enguany va incorporar-se a la Mancomunitat el servei de Conservació de Carreteres i Camins de les provincies de Lleida, Girona i Tarragona.

L'incorporació del servei de la provincia de Barcelona no ha pogut efectuar-se pels motius que es palesaren en l'Assamblea última. La Diputació de Barcelona no ha arribat a l'acord necessari amb el contractista del Servei de Conservació. El Consell té esment, però, que la dita Diputació té molt avançades les gestions per al traspàs del servei, i és probable que ben aviat pugui fer-se l'incorporació. Per a quan l'hora arribi, se té ja estudiada i preparada la forma d'organitzar-lo.

Per tant, el personal de la Secció esmentada va encarregar-se de la conservació de les vies provincials de Girona, Lleida i Tarragona, auxiliant-se dels empleats afectes a aquest servei, quan dependía de les respectives Diputacions, senyors Fraga, Aràn i Nogués, havent-se fet una reorganització del personal de peons, capataços, caminers i auxiliars; s'ha adquirit un corró de fundició amb càrrega d'aigua, mogut amb força animal, i s'ha encarregat la construcció de carros-botes; s'han fet dos projectes d'acopi de pedra partida amb destinació a la carretera de Reus a Vilallonga amb ramal a Morell; s'està redactant un projecte d'adob de la carretera d'Amposta a Vinallop (troços 1r i 2n); s'estàn executant els treballs per a recréixer el ferm de la carretera de Linyola a Bellcaire; està estudiant-se el projecte d'emmagatzemar grans volums de pedra

partida en parcel·les situades als encontorns de Mollerusa com a centre de la xarxa de vies del Pla d'Urgell, amb destinació a la conservació d'aquestes ; s'estant prenent les dades per a fer uns gràfics de totes les vies conservades per la Mancomunitat, amb expressió de distancies relatives, enllaços amb altres vies de l'Estat, Mancomunitat, Municipals o particulars ; obres de fàbrica i metàlliques existents o que facin falta ; servituts de totes classes que afectin a cada via ; linies oficials adoptades per a la construcció d'edificis ; separació de les ja existents dins la zona de servitut, a l'eix de la via, etc., el qual treball es porta a cap ensems que es practiquen les visites ordinaries de conservació.

§ 2

TELÈFONS

Una de les tasques que més detingut estudi ha merescut del Consell, ha estat la de preparar la futura i més ràpida possible dotació de xarxes telefòniques a tots els indrets de Catalunya que avui resten orfes encara d'aquest mitjà de comunicació.

A Catalunya és migrat el servei telefònic si comparem l'extensió del seu territori amb la de les xarxes explotades. L'Estat no ha fet res en aquest sentit, i l'iniciativa privada s'ha cuidat de demanar alguna que altra concessió en poblacions de relativa importancia, que no són pas, en son funcionament, models a imitar. Son radi d'acció és petit i el material d'instal·lació més que maixant, salvant rares i honroses excepcions, essent una d'elles la Telefonía del Vallès, que ha fet i està fent un esforç ben lloable, treballant per a estendre i millorar la seva xarxa a altres poblacions de la comarca on radica.

Descomptat ço que deixem esmentat, se pot dir que tot el servei telefònic català actual està en mans de la Companyía Peninsular de Telèfons. I aquesta empresa, tot i tenint un gran nombre de poblacions de Catalunya relligades pels seus fils telefònics, especialment en la zona baixa de la provincia de Barcelona, ha deixat tota la part de

la muntanya catalana i les terres més llunyes de la capital del principat sense estendre-hi, fins avui, el seu servei. Ès veritat que això és degut indubtablement a la carestía de les instal·lacions a fer, a l'escassa densitat de població i a la rudimentaria vida col·lectiva organitzada i en explotació que apareix en aquestes comarques, condicions que fan preveure un resultat rentístic no pas gaire falaguer des del punt de vista de negoci. Si aquest punt de vista de negoci s'hagués de tenir en compte, se trigaría anys i anys per a poder dotar totes les encontrades de Catalunya de servei telefònic. Però la Mancomunitat ha de fer acció de govern. Més que cercar un lucre material ha de satisfer una necessitat ; més que una explotació, ha de bastir un servei públic. I amb aquest sentit és com el Consell ha anat planejant la solució del problema de comunicació telefònica en la nostra terra. No plantarà cara a cap empresa ni vol lluites de competencia amb ningú, sols anirà a completar lo existent, mirant sempre a l'utilitat i bé general. Respectarà totes les xarxes existents i només allí on no n'hi hagi estendrà les seves. Vol completar el servei per a que tots els pobles estiguin units i relligats entre si, formant un conjunt orgànic, dins el qual aconsegueixin tots, per mitjà del fil telefònic, mutua, perfecta i ràpida comunicació.

El fet legal espanyol dóna en aquest ram de l'Administració una situació de privilegi a determinada empresa. Els telèfons, en son aspecte d'interurbans, que és el que més interessa a la Mancomunitat, sols pot explotar-los la Companyía Peninsular. La seva concessió li dóna aquesta

mena d'exclusiva, que fa que necessariament s'hagi d'anar a raure an ella. Ès veritat que la legislació telefònica a Espanya deixa encara una facultat a corporacions i a particulars : la dels grups telefònics urbans. Emperò la limitació i condicions d'aquestes concessions són tan desfavorables, mirant el nostre ideal telefònic de Catalunya, que no poden acceptar-se de cap de les maneras ; primer, perquè el radi de les xarxes de grups urbans és sols de 15 kilòmetres ; i segón, perquè aquests grups han d'unir-se a les estacions telegràfiques de l'Estat ; no poden relligar-se entre si ; i les comunicacions més llargues, les de fòra del grup, no poden ésser telefòniques, sinó que han d'ésser telegràfiques, mermant així considerablement l'utilitat del telèfon. Aquesta comunicació de grups urbans combinada amb el telègraf de l'Estat, constitueix un servei incomplet i deficient el qual cap aventatge recomana.

Essent doncs la Companyía Peninsular l'única entitat que té la facultat a Catalunya de la telefonía inter-urbana i havent-hi molt a fer en aquest aspecte en la nostra terra, el Consell ha dirigit la seva gestió a entrar en relació amb la dita Empresa per a cercar una solució que, sense perjudicar a ningú ni a cap interès, permetés dotar Catalunya d'una completa xarxa de servei telefònic, acceptant i utilitzant lo que hi ha fet i completant, lo que falti, mitjançant les degudes compensacions d'una i altra banda.

I així en el Consell del dia 8 d'abril passat, davant tots els antecedentes legals i de la conveniencia pública de Catalunya referent a l'unificació i ampliació del servei telefònic, prengué

acord de formular un projecte complet d'instal-lació d'una xarxa de la Mancomunitat i preparar les bases d'un contracte amb la Companyía Peninsular per aquest servei, partint dels punts fonamentals següents : Com que segons la concessió de 19 d'abril de 1908, la Peninsular té la facultat d'agregar a les linies establertes totes les que vulga ampliar o crear de nou dins el territori de les quatre provincies catalanes, la Mancomunitat podrà convenir directament amb la dita Companyía Peninsular, per a fer una instal·lació complementaria a Catalunya del servei telefònic agafant tots els pobles, estudiant la fórmula de relligar-los a les xarxes existents de la Peninsular, es a dir, venint a ésser aquesta fórmula com una faisó de lo que ha fet la Diputació de Guipúzcoa, que tenint xarxes provincials propies ha fet un conveni per a relligar-les amb la Peninsular. En aquesta solució la Mancomunitat explotarà la seva xarxa propia, i per les transmissions de la xarxa Peninsular a la de la Mancomunitat i viceverse haurà de convenir-se una base econòmica que siga a ambdós beneficiosa.

En el moment present estàn en vies de realització aquests acords, estàn estudiant-se i tractant-se les bases de conveni amb la Peninsular, així com s'està treballant en la preparació i redacció del Plan complementari d'instal·lació telefònica en una forma que d'aquí a poc temps Catalunya puga restar unida i lligada tota ella entre si, i que tant des de les ciutats més populoses com des del recó més llunyà del Pirineu, pugui comunicar-se telefònicament amb tot el món.

§ 3

LES HISENDES LOCALS

Destriar les hisendes locals, separant les unes de les altres i totes de la de l'Estat, és una necessitat sentida de sempre a Espanya. Enfortir-les, donâ'ls la potencia econòmica que exigeix la importancia de les funcions a exercir, és un problema viu i urgent ara, en l'estat de confusió actual, com en tota solució de reforma.

L'impotencia d'un Estat no pot tenir manifestació més expressiva que la ineptitut per a dotar els seus organismes administratius d'una hisenda sòlida i flexible. Quan se compara els ingressos, no sols en conjunt, sinó per habitant, dels Municipis i les Diputacions de la nostra terra amb els dels Municipis i les provincies equivalents en població d'Anglaterra i d'Alemanya, se sent tota l'esterilitat de l'administració espanyola. En lloc del món és possible trobar hisendes tan rudimentaries com les de les Diputacions, amb la seva conseqüencia natural : mancança de serveis i endarreriment i indotació dels pocs serveis establerts. A Espanya mateix és irrisori comparar els pressupostos provincials amb els de l'Estat i fins amb els dels Municipis, malgrat la indotació ja senyalada de les hisendes municipals. Posar de costat ço que per habitant percebeixen les Diputacions

i ço que per habitant cobra l'Estat i el Municipi ciutadà, ensenya tota la buidor retòrica de les declamacions contra la càrrega de les Diputacions provincials, la més lleugera i insignificant de totes, però engrandida exclusivament pels vicis i defectes de la forma d'imposició tributaria o sia del contingent provincial.

El Consell s'ha preocupat vivament de tots aquests problemes. Ha sentit l'agravació del mal a conseqüencia de la defectuosa legislació supressora dels consums. Desitja el Consell que els Municipis, tant els petits com les ciutats, com la metròpoli, tinguin mitjans econòmics adequats a la seva missió; que aiximateix en tinguin les Diputacions; i que els uns deixin de ser contribuents o recaptadors respecte de les altres, assolint mitjans tributaris propis de relació directa amb els ciutadans.

A l'Estat correspòn amb mides legislatives, dur a terme aquesta transformació. La Mancomunitat no pot sinó cooperar a crear l'estat d'opinió necessari per a plantejar i fer triomfar aquesta reforma i a aquest objecte va encomanar al claustre de l'Escola de Funcionaris, constituït en ponencia de tècnics de l'administració municipal i provincial, estudiés tots els aspectes del problema, aplegués tots els antecedents i formulés les conclusions.

L'Escola de Funcionaris ha entregat ja al Consell les conclusions provisionals fetes després de minuciosa enquesta, i ha semblat al Consell que abans de discutir-les era utilíssim posar-les en coneixement dels Diputats provincials, que tan fondament coneixen les hisendes locals, a fi de poder tenir en compte la seva experiencia.

§ 4

L'EMPRÈSTIT

Sempre que la Mancomunitat s'ha posat en contacte directe amb el poble de Catalunya, ha aconseguit la més absoluta ratificació de confiança. Des de que el 1911 va iniciar-se la constitució en la seva forma actual del nostre organisme, en totes les eleccions els ciutadans de Catalunya han expressat clara i precisa la seva adhesió amb tan formidable embranzida, que mai ni un sol grup polític, ni un sòl candidat s'ha posat públicament i oberta en contra d'ella.

Quan des de fòra Catalunya s'ha posat en dubte l'extensió d' aqueix sentiment i si en participaren els Municipis, quasi tots els de la nostra terra, sense distinció de provincies, han aportat la seva adhesió amb caràcters d'unanimitat altament extraordinaria. Quan a més de votacions o plebiscits electorals o municipals ha necessitat l'oriola de les manifestacions populars, multituts grandioses han fet vibrar aquest palau amb les seves aclamacions estusiastes.

Ara, en els inicis de la nostra actuació positiva no ens calía ni la força dels vots ni la de les grans manifestacions populars : ara necessitàvem que els nostres representats ens duguessin els mitjans econòmics indispensables per a encarnar en realitats

fecundes les nostres aspiracions renovadores, que ens confiessin els seus cabals, i els capitals catalans, malgrat lo extraordinari del moment actual, en plena guerra mundial, a l'esclatar la intervenció d'Italia i la revolta de Portugal amb els consegüents rumors d'intervenció espanyola, han acudit a la Mancomunitat ratificant esplèndidament el plebiscit electoral, el plebiscit municipal i el plebiscit popular de Catalunya.

Tots recordareu el pessimisme que flotava damunt nosaltres en la reunió de novembre d'aquesta Assamblea. Tots crèiem impossible acudir a l'emprèstit mentre durés la guerra, malgrat fixar a 75 el tipus d'emissió; però el Consell va demanar que fos prevista la possibilitat d'un canvi de situació, i vosaltres vareu accedir-hi. Crèiem nosaltres que la guerra acabaría abans de la primavera; lo que no pensàvem llavors és que, persistint la guerra, li fos possible a la Mancomunitat acudir al crèdit, i aquesta era llavors la creença general entre els organismes oficials i mercantils que del crèdit necessiten.

Però fins la més extraordinaria anormalitat tendeix a normalitzar-se. Va venir un moment en què ens va semblar pressentir una regularització que permetía, adaptant-se a les noves circumstancies tan dures i difícils, l'emissió de l'emprèstit, i vàrem acordar-la.

Ser els primers tenía, al nostre entendre, molta importancia. Des del començament de la guerra no s'havía fet, públicament almenys, a Barcelona, cap emissió; les tentatives d l'Ajuntament havíen fracassat; una subasta de títols d'una prestigiosa entitat oficial havía restat deserta; la

pesantor del mercat els mesos que precediren a la guerra, havíen contingut amb l'esperança de millors condicions, emissions ja preparades. Tot feia preveure, doncs, que moltes corporacions i entitats, amb la cartera plena de paper, estaven a l'aguait de la primera claricia de l'horitzó per a sortir en demanda de diner. Avançar-s'hi, arribat el moment propici, era conquistar un aventatge.

El tipus d'emissió havía de respondre al nou valor del diner, i per a fixar-lo, no amb apriorismes ni fantasíes, sinó amb realitats, teníem els tipus a què el diner de Barcelona havía absorbit els títols municipals entregats per l'Ajuntament als seus grans acreedors, i vàrem augmentar el darrer i més alt amb alguns enters, com a marge de major confiança amb la nostra corporació descomptant el demèrit de la novitat que es tradueix sempre en una o més unitats en el mercat d'efectes públics.

Amplament va deliberar el Consell sobre si convenía o no assegurar l'emissió, com és costum, fins en circumstancies normals, quan se va a suscripció pública. Tant per prevenir la repercussió financiera de l'explosió, en els dies precisos de la suscripció, de noves complicacions internacionals, com per la funció defensiva dels valors emesos que de vegades exerxeix el grup assegurador, el Consell va acordar proposar l'assegurança als banquers catalans, però només amb un 2 per 100 de prima i amb les condicions següents : el dret d'entrar en l'assegurança els bancs de fòra Barcelona, i la obligació de fer suscripció pública per tot Catalunya. Iniciades les negociacions, varen allargar-se entorn de la quantía de la prima oferta, (certamen inferior — cal dir-ho en descàrrec de

la resistencia dels banquers — al promedi de les primes d'assegurança convingudes a Barcelona abans de la guerra). El Consell fixà, per a resoldre-ho d'un cop, un terme dins el qual devía donar-se una contestació definitiva. Només varen respondre, acceptant les condicions, el Banc de Barcelona, la Banca Arnús, la casa Arnús-Garí i el Banc de Valls, muntant en conjunt, la part assegurada, a 2,100 títols, quantitat suficient per a atendre, cas d'un fracàs, les atencions primordials i més urgents, en quant a obres públiques, de la Mancomunitat.

Com si les dificultats no fossin prou grosses per aquesta actitut de la majoría de banquers, encara va produir-se'n una de major transcendencia: el Ministre de la Governació, va parlar, a requeriment del periodistes, del nostre emprèstit, i les seves manifestacions, en la forma que varen ser trameses, sembraven dubtes entorn de la legalitat de l'empréstit, agravats per unes segones declaracions provocades per alguns banquers de Barcelona.

Gran va ésser la desorientació determinada per la difusió d'aquestes declaracions, i nombrosos els símptomes de retraïment que vàrem recollir, malgrat les rectificacions i els textes legals clars i terminants que publicàrem.

Ès així, amb aquest conjunt de condicions adverses, que vàrem arribar al moment de la suscripció pública. Mes, de totes va triomfar el prestigi de la Mancomunitat. La suscripció va produir-se amb caràcters de popularitat i d'entusiasme ben expressius, patentitzats pel nombre de suscriptors individuals, de totes les classes socials i de totes

les comarques, per la insignificancia de les despeses d'emissió i per l'afluencia de comandes fins a cobrir tres vegades l'emissió sense el joc purament escenogràfic de les emissions no populars, en les quals els banquers que es queden el paper, poden fer aparèixer acumulacions fantàstiques.

A l'acabar aquest capítol, i amb aquest capítol el present report, siga'ns permès treure d'aquest fet, el més important de l'actuació del Consell, des de la nostra reunió darrera, la lliçó essencial que ha de guiar sempre els gestors de la Mancomunitat de Catalunya, i ens ha de substraure a tots del partidisme que desorienta, i de la rutina que entosca i paralitza, i de la baixa espiritualitat dels que es gloriegen d'una absoluta incomprensió dels grans amors i les grans idealitats col·lectives: Que la Mancomunitat no és una provincia més gran, ni una Diputació més nombrosa, sinó quelcom més alt i més fort i més vital: l'encarnació viva i estimada de la personalitat de Catalunya i de les seves esperances.

Palau de la Generalitat, 25 de maig de 1915. — El President, *Enric Prat de la Riba*. — Els Consellers, *Lluís Argemí, Francesc Bartrina, Josep M.ª España, Anselm Guasch, Martí Inglès, Josep Mestres, Alfred Pereña, Agustí Riera.*

Contracte amb l'Estat per a la construcció de camins

ANEXES

Anexe núm. 1

Pliego de condiciones estipuladas entre la Dirección General de Obras Públicas y la Mancomunidad de Cataluña, para la construcción de caminos vecinales y puentes económicos subvencionados por el Estado, en virtud del segundo Concurso celebrado el 25 de mayo de 1914

1.º El Estado y la Mancomunidad de Cataluña convienen la construcción, con arreglo a las presentes condiciones, y en su defecto y complemento a las disposiciones de la Ley de 29 de junio de 1911, del Reglamento para su ejecución de 23 de julio del mismo año, y del Real decreto de 27 de marzo último, de los siguientes caminos vecinales y puentes económicos que figuran en la relación presentada por la Mancomunidad del segundo Concurso de subvenciones:

Número de orden de la proposición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
	PROVINCIA DE BARCELONA		
35	De Valldán a San Lorenzo de Morunys al límite de la provincia con Lérida .	6'500	72,072
39	De Viver a Navas (trozo segundo)	6'000	60,120

Número de orden de la proposición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
37	De San Salvador de Guardiola a la carretera del Bruch a Manresa . . .	3'500	38,937'60
29	De Castellgalí a la carretera de Esparraguera a Manresa	1'500	11,760
18	De San Pedro Salavinera a Calaf	5'000	47,040
21	De Seva al Brull	4'000	45,596
13	De Fogás de Tordera a Tordera	6'000	53,760
26	De Orpí al camino de Carme a la carretera de Valls a Igualada.	3'000	32,256
	Total. . . .		361,541'60

PROVINCIA DE GERONA

33	De Canet de Adri a la carretera de Gerona a Las Planas	5'000	31,200
36	De Fonteta a Vulpellac .	0'600	2,916
54	De Fontanilles a la carretera de Viladomat a Palafrugell	3'000	15,120
81	De Urús a la carretera de Ribas a Puigcerdá . . .	3'000	23,520
41	De Mayá a Besalú . . .	3'000	22,176
56	De Selva de Mar al Port de la Selva	2'000	12,096
61	De Riumorts a la carretera de Corsá a Figueras . .	1'500	7,056
46	De San Felío de Buxalleu a la carretera de Hostalrich a San Hilario	2'500	12,480

Número de orden de la proposición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
	De Casavells a la carretera de Corsá a Figueras . .	1'000	4,704
	De Brunyola a la carretera de Santa Coloma a San Juan	1'500	7,488
	Total. . . .		138,756

PROVINCIA DE LÉRIDA

1	De Montellá a la carretera de Lérida a Puigcerdá .	2'000	8,736
2	De Puigvert de Agramunt a Agramunt	2'000	6,600
4	De Tudela a la carretera de Lérida a Puigcerdá . . .	3'000	10,080
9	De Masalcoreig a la carretera de Serós	4'000	14,976
13	De Torregrossa a la estación del ferrocarril de Juneda.	3'500	13,608
14	De Almatret a Mayals . .	4'000	16,224
21	De Bahent a Gerri . . .	5'000	23,520
22	De Aramunt a empalmar a Pobla de Segur con la carretera de Balaguer a la frontera, pasando por San Martín, sección de Aramunt a Claverol . . .	6'000	24,192
23	De Serradell por Erinyá a empalmar con el puente de la carretera de Pobla de Segur a Senterada . .	4'000	14,112
24	De San Cerni por Gabert, Fontsagrada a la carretera de Artesa a Tremp . . .	4'500	18,144
29	Puente sobre el Garona en Aubert	3,000	12,096

Número de orden de la proposición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
34	De Santa Linya a la carretera de Balaguer a la frontera.	4'000	14,112
35	De Doncell a la carretera de Artesa a Montblanch .	4'000	16,128
36	De Oliola a la carretera de Lérida a Puigcerdá . .	4'000	14,976
46	Puente sobre el Noguera Ribagorzana en Corsá .		12,800
49	Puente sobre el Noguera Pallaresa, emplazado en el lugar denominado Rentiscrera, Rubió		24 452
56	De la estación del ferrocarril de Lérida a Torrelameo, por Corbins, con un puente sobre el Noguera Ribagorzana	12'000	60,927
57	De Alamis a la carretera de Madrid a Francia . . .	3'000	12,096
59	De Montoliu a la carretera de Lérida a Flix. . . .	0'500	2,016
58	De Puig-gròs a la carretera de Mollerusa a Flix . .	0'500	2,520
60	De Sunyé a la carretera de Lérida a Flix. . . .	3'000	13,104
61	De Torrebeses a la carretera de Lérida a Flix . . .	4'000	17,472
63	De Mollerusa a Palau y Fondarella	4'000	18,816
66	De Juncosa a la carretera provincial de Cerviá a Vinaixa	9'000	30,240
68	De Prullans a la carretera de Lérida a Puigcerdá .	2'000	10,080
70	De Toloriu a la carretera de Lérida a Puigcerdá . . .	2'000	7,392

Número de orden de la propósición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
83	De Peramola a Oliana con un puente sobre el Segre. Solamente el puente . .		20,520
86	De Ciutadilla a San Martín de Maldá, por Nalec, Rocafort y Vilet	9'000	30,000
89	De San Lorenzo de Morunys a Llinás (provincia de Barcelona)	12'000	42,336
93	De Murós a Torre de Capdella	3'000	10,080
96	De Sau a la carretera de Balaguer a la frontera. .	4'000	29,568
98	De San Esteban de la Sarga por Alsina, Moro y Estorn, al camino vecinal de Guardia de Tremp a la carretera, sección de Guardia a Estorn . . .	2'500	10,080
99	De San Miguel de la Vall por Llimiana a empalmar en el Pago con la carretera de Balaguer a la frontera, con un puente sobre el Noguera Pallaresa (primera sección de Llimiana a la carretera de Balaguer a la frontera)	4'000	24,863'94
113	De Gesa a la carretera de Balaguer a la frontera .	0'500	2,016
118	De Vilac a la carretera de Balaguer a la frontera .	2'000	9,408
122	De Vilamós a la carretera de Balaguer a la frontera, en el puente de Vilamós.	3'000	14,112
125	De Bordes a la carretera de Balaguer a la frontera. .	1'000	3,696

Número de orden de la proposición	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
	De Caneján a la carretera de Balaguer a la frontera.	8'000	32,256
132	De Guisona a Tartaull y Palou de Torá por Masoteras	11'000	42,781
30	De Torrelameo a la estación de Menàrguens trozo primero)	5'000	11,657
84	De la carretera de Guisona a Biosca por Masoteras a San Guim de La Plana .	3'000	17,712
45	De Estac a la carretera de Balaguer a la frontera .	2'000	7,392
76	De Noves a Guils (trozo primero)	1'500	6,869'33
67	De Juncosa a Albagés, a enlazar con la carretera de Mollerusa a Flix (trozo primero)	2'000	10,908
111	De Salardú a Montgarri (trozo primero)	5'500	14,761'57
	Total. . . .		760,435'94

PROVINCIA DE TARRAGONA

	De Puigpelat a Valls . .	6'840	22,008
	De Montmell a la carretera general de Alcover a Santa Cruz de Calafell	5'000	25,728
	De Montbrió de la Marca a la carretera de Montblanch a Santa Coloma	4'200	21,504
	De Vespella a la carretra de Pont de Armentera a Altafulla	2'800	19,353
	De Pauls a la carretera de Gandesa a Tortosa. . .	10'000	30,720

Número de orden de la propuestión	NOMBRE DEL CAMINO O PUENTE	Longitud	Subvención del Estado
		Km.	Pesetas
	De la carretera de Tarragona a Castellón, en el kilómetro 104, a Freginals .	1'425	7,339
	De Figuerola a Pla de Cabra	2'300	11,940'98
	De Ceballá a la carretera de Rocafort de Queralt a Cervera.	0'002	157'93
	Total. . . .		138,750'91

Si por consecuencia de los proyectos, las obras de los caminos y puentes adjudicados provisionalmente, importasen más que el crédito asignado a la provincia, se concederá el suplemento de crédito a que haya lugar, y se rebajará en igual cantidad, el crédito que le corresponda en el concurso siguiente. Por el contrario, si las obras de dichos caminos o puentes importaran menos que el crédito asignado a la Mancomunidad, así como también en el caso de que, por no haber expropiado los Ayuntamientos interesados los terrenos necesarios en época oportuna, o por cualquier otra causa fundada, desistiese, el Consejo Permanente de la Mancomunidad, de construir alguno de los caminos y puentes expresados, se aplicarán las cantidades que queden disponibles del referido crédito, a subvencionar, hasta donde permita, otro u otros caminos o puentes que designe la Mancomunidad, entre los propuestos en dicho concurso, y que no han sido incluídos en la anterior relación.

2.° La Mancomunidad de Cataluña ejecutará en su totalidad las obras, incluso las fundaciones de los puentes, con arreglo a los proyectos aprobados por la Dirección de Obras Públicas, por contrata mediante subasta pública, aplicando para el caso de subastas desiertas, lo que previene la Ley de Administración y Contabilidad de la Hacienda Pública.

El Estado abonará a la Mancomunidad :

3.° *A)* En las obras de caminos vecinales, el tanto por ciento fijado en la columna número cinco de la proposición respectiva del coste total, según el proyecto aprobado definitivamente, salvo las rectificaciones por errores cometidos en la aplicación de la tabla de subvenciones.

B) En las obras de puentes abonará, por una parte, el coste de las obras de cimentación, incluyendo los agotamientos, todo según los costes alzados de los proyectos que se aprueben definitivamente, y, por otra parte, la subvención correspondiente a la superestructura, subvención que se calculará en igual forma, expresada en el párrafo anterior (*A*), para los caminos.

4.° El coste total de construcción que sirve de base a este contrato, será el importe de presupuesto de contrata de las obras, según los proyectos, más el importe de todos los gastos de confrontación, inspección, recepción y liquidación de las obras por el Estado, incluyendo, en este concepto, también las cantidades que la Mancomunidad haya entregado a las Jefaturas de Obras Públicas, con destino a los gastos ocasionados por los reconocimientos, para calcular el coste alzado de los caminos y puentes respectivos.

5.° Los gastos de confrontación de los proyectos, los gastos de inspección por el Estado, recepción y liquidación por el mismo, serán añadidos al presupuesto de contrata, según tipos alzados, cuyo importe será directamente abonado por la Dirección de Obras Públicas a sus funcionarios, por mediación de las respectivas Jefaturas, de conformidad con la condición cuarta.

6.° Los proyectos presentados se redactarán por los Ingenieros de Caminos dependientes de la Mancomunidad, de conformidad con la Real orden de 20 de julio último, ateniéndose en especial a los formularios oficiales vigentes; pero en la forma más sencilla que sea posible, sin perjuicio para la buena ejecución de las obras.

Después de aprobados los proyectos presentados por el Consejo Permanente de la Mancomunidad y confrontados por el personal facultativo de Obras Públicas del Estado, se remitirán a la Dirección General, que comu-

nicará a los respectivos Gobernadores las fechas en que los reciban.

7.ª Las obras serán vigiladas por el personal facultativo de la Mancomunidad, con intervención de la Jefatura de Obras Públicas, cuando se trate de la recepción de las obras, entrega de los caminos al tránsito público e inspección de las fundaciones de los puentes, y, asimismo, de las demás obras si lo dispusiese la Dirección General.

8.ª Al principio de cada semestre, se redactará una liquidación de las cantidades que deba abonar el Estado a la Mancomunidad por la subvención correspondiente a los kilómetros o parte de los puentes completamente terminados en el anterior, y el saldo que resulte adeudar el Estado se abonará antes de terminar el semestre respectivo, de conformidad a lo que se preceptúa en las condiciones 9.ª y 10.ª Los Ingenieros del Estado, sin embargo, certificarán trimestralmente a buena cuenta mediante comprobación de las relaciones valoradas presentadas por el Ingeniero de la Mancomunidad, incluyendo solamente las obras abonables con arreglo al cuadro de precios número 1 del formulario vigente, menos un diez por ciento del importe. Estas relaciones se extenderán con separación de kilómetros, aunque se comprendan varios de un camino en una certificación, y al tiempo de las liquidaciones semestrales por kilómetros incluídos se deducirán las cantidades líquidas ya abonadas a cuenta por medio de dichas certificaciones. Estas certificaciones deberán abonarse dentro del mes siguiente de su fecha.

9.ª La anualidad máxima que el Estado se compromete a abonar de saldos de liquidaciones hechas con arreglo a la condición 8.ª de este contrato, es la cantidad de 300,000 pesetas, sin perjuicio de abonar otra mayor si por el Ministerio de Fomento se creyera conveniente.

Como la anualidad mínima para el pago de dichos saldos para ser abonada por el Estado se fija la cantidad que importa una cuarentava parte del crédito que se consigne para caminos vecinales en la Ley de presupuestos correspondiente.

10.° Se entenderá terminado el presente contrato en la fecha en que la suma de anualidades mínimas de los años transcurridos, a contar desde 1915, iguale al total de la subvención que figura en este contrato.

11.° Forma parte de este contrato y da validez al mismo para establecer su conformidad con las disposiciones vigentes, el convenio celebrado acerca de caminos vecinales entre el Estado y la Mancomunidad de Cataluña en 23 de mayo último, quedando relacionados los compromisos contraídos en ambos documentos por tender al mismo fin.

Y para que conste lo firman en Madrid, por duplicado, a veintiuno de noviembre de mil novecientos catorce.

El Director General de Obras Públicas,
ABILIO CALDERÓN

Por la Mancomunidad de Cataluña,
FRANCISCO DE A. BARTRINA

ANEXE NÚM. 2

Personal
Secció Tècnica

NOMS I CLASSES DEL PERSONAL DE LA SECCIÓ TECNICA DE CARRETERES I CAMINS

ENGINYER MAJOR

Sr. D. Frederic Turell Boladeres.

ENGINYERS SUBALTERNS

Sr. D. Eduard Peña Arnau.
» » Ramón Tarrida Castells.
» » Joaquim Camón Navarra.

AJUDANTS D'OBRES PÚBLIQUES

Sr. D. Emili Turón Rat.
» » Lleó Cantero Fernández.
» » Anselm Asanza Chicharro.
» » Ricard Riverola Grau.
» » Josep Alonso Muñoz.
» » Llorenç Llansó Seguí.

SOBRESTANTS

Sr. D. Josep Sànchez-Robles Vidal (Ajudant d'Obres públiques).
Sr. D. Marc García Martín.
» » Miquel Roig Gelabert.

Sr. D. Siro Queralt Biosca.
» » Lluís Cortadellas Domingo.
» » Ramón Aguado Olloqui.

DELINEANTS-ESCRIVENTS

D. Pere Hortal Batet.
» Benet Baqué Pellicer.
» Manel d'Andrés Morera.
» Salomó Campalans Puig.

ANEXE NÚM. 3

ORIENTACIONS D'UNA REFORMA DE LES HISENDES LOCALS

Informe del Claustre de Professors de l'Escola de funcionaris, pendent de deliberació del Consell Permanent

Hisendes locals

PRELIMINAR

Objectiu de la reforma

No es tracta de construir un ideal abstracte ni de trasplantar models concrets de la legislació o de la pràctica estrangera. Es vol donar a cada una de les Corporacions locals tots els mitjans que necessiti i que és capaç d'emplear bé; confiant a cada una d'elles aquells ingressos que millor pugui administrar i assolint, en últim terme, amb la màxima productivitat, la màxima justicia del sistema tributari.

Cooperació directa de l'Hisenda de l'Estat

S'ha de partir per força de la següent afirmació: no es poden posar esperances en cap plan que pressuposi una desmembració important dels ingressos de l'Estat. La situació d'aquest, avui en dia és molt difícil; no té reserves financieres per a soportar una minoració d'ingressos i haurà de consolidar en un terme breu prop de mil mil·lions de deute flotant, apart de cobrir el dèficit d'exercici de prop de cent mil·lions

anuals. Ademés, donat l'actual sistema d'actuació parlamentaria, és indubtable que no hi ha avui l'ambient en què es realitzen les grans reformes administratives, sobre tot tractant-se de canvis en la tributació.

Limitació forçosa de l'ideal immediat

En conseqüencia, la primera millora de les Hisendes locals ha de cercar-se en una *redistribució* dels ingressos entre les Diputacions (en son cas la Mancomunitat), i els Municipis, reduint a un mínim la col·laboració de l'Estat, i no exigint a aquest altres sacrificis que els que no representen modificació dels elements essencials del seu sistema d'ingressos.

LA REFORMA

A) Generalitats

Plantejament del problema

Cal decidir-se per una de les dugues solucions següents: donar als Ajuntaments els mitjans necessaris perquè, sense desatenció de les tasques propies, puguin pagar còmodament el contingent provincial, el d'avui i l'augmentat que exigeixi l'intensificació de l'activitat de la provincia, (en son cas de la Mancomunitat pels serveis provincials que presti), o donar a la Diputació, i consegüentment a la Mancomunitat, ingressos segurs i suficients per a poder prescindir del contingent.

Línies generals de la solució

Les principals raons a favor del segón camí són: *a)*, en administracions dèbils (com són els Ajuntaments), és més fàcil i més prudent suprimir despeses que augmentar els ingressos, i més val, per tant, simplificar l'administració que crear l'ocasió de noves dis-

bauxes; *b)*, la col·laboració tutelar propia dels organismes superiors és més fàcil i eficaç a base de separació total d'ingressos o de concessió de subvencions (Anglaterra), que a base del règim actual de repartiment del contingent; *c)*, una reforma ràpida de les Hisendes municipals és impossible per causa de la confusió en uns casos i de l'extremada precisió en altres, de la llei municipal, per la desorganització i incapacitat recaudatoria dels Municipis, majors quant més nombrosa és la població, i deguda en part al sistema de governament municipal excessivament parlamentari i per la inevitable relació de mutua dependencia entre el sistema d'ingressos de l'Estat i dels Municipis; no resta més camí que el de simplificar-les, cercant en altres camps la solució total del problema; *d)*, el sistema de redistribució suprimeix un intermediari en la recaptació dels ingressos. El cobrament per l'Estat de recàrrecs per a la provincia (eventualment per a la Mancomunitat) pot representar, de moment, un estalvi. Ademés, al portar a terme la redistribució es poden corretgir els defectes cabdals de l'actual base del contingent; tals són: no coincidencia entre la base i la font, que ve a representar l'imperfecció essencial del sistema, la ineptitut dels consums per a fundar-hi l'imposició personal que no ha de mancar en l'Hisenda provincial, absencia dels impostos d'utilitats i mines en la base de repartiment,etc., etc.; *e)*, pel recàrrec provincial es farà més aguda la diferencia de càrrega entre les contribucions directes reals i serà necessari resoldre el problema de la perequació d'aquesta càrrega, en benefici de la justicia i de l'elasticitat del tribut; *f)*, la reforma dels impostos directes és impossible als Municipis, per ésser aquests petits i poc ordenats, i a l'Estat per la seva enorme extensió que farà quantioses les diferencies de xifres que de qualsevol reforma es deriven. Les Diputacions (Mancomunitat), com a part interessada, poden empendre el camí d'aquesta reforma, amb l'aventatge que de moment només afectaría els recàrrecs, ço és, que no es pertorbaría la normalitat ni la xifra de la recaptació de l'Estat; *g)*, el règim de recàrrecs, o més endavant, el d'impostos independents sobre la terra i les industries, vindríen a oferir una

base senzillíssima per al càlcul de la compensació financiera de les delegacions, i de les mutues cessions de serveis entre les Diputacions i la Mancomunitat, com es veurà més endavant.

B) Les Diputacions

Extret del futur pressupost d'ingressos

Aplicant la redistribució en la forma aquí explicada, el pressupost d'ingressos de les Diputacions, i per tant el de la Mancomunitat, en quant aquesta presti serveis provincials, es composaría des del primer moment de la reforma, de

A) Recàrrecs que al començament cobraría l'Estat sobre les contribucions reals directes, territorial, industrial, utilitats (tarifa tercera) i mines.

B) Participació en els productes que rendissin els impostos personals del Municipi, de què després es parlarà per a assegurar la presencia d'un element personal d'imposició en el sistema d'ingressos de les Diputacions i Mancomunitats.

C) Els altres ingressos del pressupost provincial actual, excloent naturalment el contingent.

D) Un recàrrec fins al cent per cent, de l'impost de drets reals sobre transmissió d'immobles de natura rústica, previa reducció del gravamen de l'Estat a la meitat de l'actual, en termes que la càrrega del contribuent fos inalterada. Aquesta cessió es combinaría forçosament amb una nova regulació de la contribució territorial rústica.

E) Finalment, els productes dels nous serveis públics de què s'encarregui la Diputació o la Mancomunitat, a base de la reforma de la llei provincial, ampliant les atribucions de la provincia, o de l'aclaració del Reial decret de Mancomunitat restituint-lo a l'esperit del projecte Canalejas (telèfons, electricitat en totes ses aplicacions, transports, assegurances, crèdits, etcètera).

Anàlisi dels principals conceptes

A) Després d'un estudi especial de l'economía de la regió afectada, hauría de fixar-se en la llei, els màxims i mínims del recàrrec sobre les diverses contribucions i la seva diferenciació en el sentit que la propietat agrícola soporti el gravamen que li correspòn donada la índole dels serveis provincials, l'urbana resti en condicions de sofrir gravàmens municipals complementaris i no resultin en la industrial afavorides les grans empreses en relació amb la petita industria. Si es vol augmentar les garantíes a favor dels contribuents, pot establir-se que, passant d'un cert màxim, l'augment de recàrrecs necessitarà l'autorització del Govern o la justificació específica de la despesa.

B) La participació de les Diputacions en els ingressos procedents d'imposició personal del Municipi, se calcularía de tal forma que no excedís d'un vint per cent dels ingressos provincials propis relacionats en el paragraf *A)*. Ademés, les Diputacions podríen renunciar-hi quan pel compliment dels seus fins no arribessin a obtenir dels recàrrecs o impostos propis de producte, la quantitat que avui representen els recàrrecs sobre l'imposició directa de l'Estat. En tot cas, per a conservar l'equilibri entre les dues formes, s'establiría màxims de la participació o recàrrec provincial sobre els impostos personals en relació amb el mínim de recàrrec sobre els impostos de producte, a fi d'evitar la reproducció de l'actual règim de contingent. Però en cap cas convé prescindir de tot impost personal en l'Hisenda provincial o de la Mancomunitat, per dugues principals raons: *a)* Hi ha certs serveis de Diputacions i Mancomunitats que afecten tots els ciutadans, encara que no siguin propietaris ni industrials; *b)* Mancant l'imposició personal resultaríen augmentades les quotes de les contribucions directes reals fins al punt de posar en perill tota la reforma.

C) i *E)* No s'en parla per ser ingressos sense importancia a l'iniciar-se la reforma.

D) Pel seu desenrotllament i explicació, vegi's el paragraf corresponent al tractar de l'Hisenda municipal.

Necessitat de modificar la base de les contribucions directes

No pot ser un ideal per les Diputacions (Mancomunitat) la continuació de les contribucions territorial i industrial en son actual reglamentació. Les desigualtats i injusticies són tan grosses i la manca d'elasticitat tan absoluta, que arriben a constituir les primeres un destorb per a certes formes d'agricultura i de petita industria, i a impedir que els augments de riquesa deguts a l'intensificació de la producció, se tradueixin en major rendiment. L'experiencia de tots el països demostra que mentre la contribució territorial i sobre les industries han tingut formes tan simplistes i imperfectes com les avui vigents a Espanya, no ha estat possible obtenir rendiments creixents d'aquells impostos. Com ja s'ha dit, les Diputacions, i en son cas la Mancomunitat, són més aptes que el Municipi i que l'Estat per a les reformes.

Transformació de la contribució territorial

Cap reforma tributaria és ensems tan necessaria i tan difícil con la de la contribució territorial. L'Estat espanyol porta amb gran lentitut, malgrat el cost molt elevat, la confecció de l'Avenç Catastral i del Catastre Parcelari. L'entitat que s'encarregui de donar més rapidesa a l'acció administrativa encaminada a descobrir la vera superficie i el ver producte de la terra, no pot tenir limitada sa competencia a una part massa petita del territori, perquè les diferencies de poble a poble influirien, no sols en els resultats individuals (cosa natural), sinó en els criteris de classificació, amb qual cosa s'empitjorarien les actuals desigualtats i injusticies. Mentre la Mancomunitat no tingui més que l'Administració dels recàrrecs i de la participació que l'Estat vulgui donar-li a canvi de

Delegacions, haurien d'iniciar-se de seguida reformes parcials, com, per exemple, revisions de superficie i de classe de conreu, cartilles evaluatories, etc., amb l'intenció d'anar corretgint les desigualtats més grosses. A base d'aquestes reformes estaría preparada la Mancomunitat per a practicar l'inajornable reforma total de la contribució territorial als pocs anys d'haver-l'hi cedida integrament l'Estat. Si no hagués de valer cap altra raó, no es pot oblidar que l'elasticitat de l'impost en la forma actual és nul·la. Com a garantía mutua per als agricultors i per a l'Hisenda de la Mancomunitat i de les Diputacions, convindría fixar un màxim a l'augment de producte de l'impost obtingut per la reforma, establint, per exemple, que 60 per 100 d'aquest plus de rendiment s'apliqués a una reducció general de quotes. Terminada la reforma es podría cobrar sobre la nova base, no sols el recàrrec provincial (mancomunal), sinó també la part encara no cedida de l'impost de l'Estat, amb gran benefici per a l'agricultura, sobre tot per a la petita agricultura i per a les terres pobres.

En aquesta reforma com en la paral·lela de la contribució industrial, serà tant més fàcil d'assolir l'objecte proposat com més pugui comptar-se amb la cooperació dels Ajuntaments.

Transformació de la contribució industrial i d'utilitats

Tots els guanys no procedents de la terra estàn gravats per un conjunt desordenat d'impostos, principalment per la contribució industrial i d'utilitats. Totes dugues comprenen rendes procedents del treball personal i de l'industria que, classificades arbitrariament, contribueixen en proporcions molt varies a les despeses provincials. Hi ha rendes que estàn en absolut exemptes. Tan grossa és la confusió, que una generalització pura i simple dels recàrrecs provincials agravaría considerablement el problema; plens també els reglaments i tarifes de desigualtats i injusticies, caldrà vèncer, abans de corretgir-los, no poques dificultats de caràcter normal. Un cop separat l'impost sobre les

rendes del capital (tarifa segona d'utilitats) serà necessari, en primer lloc, refondre i sistematitzar els epígrafs de l'industrial i de les utilitats que es refereixen al treball personal, i després, unificar la tributació de l'industria i del comerç, tot i conservant i ampliant, si és precís, les diferencies exigides per la natura del subjecte contribuent (empresa individual, companyía col·lectiva o comanditaria, societat anònima, cooperativa, etc.) Els dos grups d'impostos que resulten (sobre el treball i sobre l'industria i el comerç) han d'ésser tot-seguit objecte d'una reforma encaminada a proporcionar en allò que sigui possible la càrrega a les utilitats líquides.

Per a no comprometre l'èxit de tal reforma, al començament podría limitar-se aquella a la part de recàrrecs, quedant, durant el período de transició, la quota actual o amb petites modificacions, és a dir, fixada per bases de població i senyals exteriors de riquesa com a quota mínima, i agrupant totes les industries en classes de quatre a sis, segons l'importancia relativa del capital i del producte nèt, sense que es cobressin en aquesta forma més que aquelles quotes que així calculades donessin un producte superior a les actuals. Amb aquesta reforma, en primer lloc s'obtindría una millor repartició del gravàmen, i ademés s'educaría els industrials contribuents, acostumant-los a portar una comptabilitat ordenada, aplicant, per exemple, el sistema prussià de cobrar l'impost segons el producte mitjà dels tres darrers anys a tot el qui porti llibres en deguda forma. Amb això es podría saber quines quotes són altes i quines baixes, i avençar, pel que afecta a Catalunya, la tan necesaria reforma de les contribucions industrials de l'Estat.

Relacions financieres entre l'Estat, la Mancomunitat i les Diputacions

La circumstancia de no haver sortit encara la Mancomunitat del primer período de la seva evolució, fa impossible la formació d'un plan financier definitiu

que delimiti els seus ingressos en relació amb els de l'Estat, d'una banda, i els de les Diputacions, de l'altra. Convé recordar, però, que el sistema proposat de relació entre les hisendes de l'Estat i les provincials, per mitjà d'un règim de recàrrec sobre les contribucions directes reals que es vagi transformant poc a poc en un conjunt d'impostos independents sobre el producte, aptes àdhuc per a substituir els de l'Estat, dóna sense cap dificultat la pauta per a construir el pressupost d'ingressos de la Mancomunitat. Quan aquesta s'encarregui de serveis de les Diputacions, hauràn de cedir-li una part proporcional del producte dels recàrrecs o impostos independents sobre la terra o les industries; quan l'Estat delegui en la Mancomunitat la prestació d'algún servei, haurà de renunciar, a favor d'ella, a una part del producte dels seus impostos directes reals, part que des d'aleshores podrà ser ja administrada d'acord amb les normes propies establertes per la Diputació o Mancomunitat. Donada l'índole d'aquestes contribucions, sería molt convenient que tot-seguit que fos possible s'encarregués directament la Mancomunitat de les reformes tributaries planejades.

Aquest règim té l'aventatge d'adequar-se a totes les possibilitats pensables en relació amb l'Estat i en relació amb la provincia, des de la prolongació per un cert temps de l'interinitat present fins a la concessió de les màximes delegacions de l'Estat a què es pot arribar dins la legalitat, i des de la continuació de l'estat actual en relació amb les Diputacions, fins a l'absorció per la Mancomunitat de tots els serveis útils que per la llei els són atribuïts.

Més o menys ràpida, la transformació sempre atribuirà nous serveis a la Mancomunitat i amb el fi d'una millor prestació. Pot succeir que es tingui un ingrés estagnat (una dotació fixa) enfront d'un servei de cost creixent (boigs, carreteres) o que el servei sigui nou (desmembració del de boigs en assistencies especials, etc.) i sense ingressos especials com a contrapartida. En tots dos casos tenim un dèficit a corregir amb augment de càrrega, que estarà justificat quan aquest augment correspongui a un nivell superior en

l'administració, i quan se distribueixi amb justicia sobre la riquesa privada.

De les reformes orgàniques proposades s'espera un major rendiment, i un cop en marxa l'observació dels resultats, la correcció de la base i les tarifes permetrà adequar-les fins a obtenir amb plena justicia l'augment de càrrega, fent-lo tan poc sensible com es pugui.

Per al período de transició, que forçosament hauría de passar-se si no es volía deixar immobilitzada la Mancomunitat mentrestant, defraudant les esperances i els entusiasmes de la seva constitució, no resta altra via que la del contingent a repartir entre els pobles, procurant elegir una base que no fos la d'utilitats, perquè en aquesta no hi tenen participació els Municipis. Aquesta penosa solució del contingent a favor de la Mancomunitat ens demostra l'urgencia de la reforma. Constitueix un veritable cercle viciós, del qual no es pot sortir sense la reforma total de les hisendes. Un nou i justificadíssim augment de contingent sería pèssimament acollit pels Municipis indotats, que són, més que cap altre, els de les grans ciutats. Un nou augment, com el de l'any actual, de siscentes mil pessetes, a la ciutat de Barcelona, absorbeix més que tota l'elasticitat natural dels seus ingressos, els principals dels quals (consums) estàn francament en baixa. D'aquest estat de fet, no s'en pot prescindir, si es volen ingressos que no siguin purament nominals, xifres sobre el paper.

C) Els Ajuntaments

Situació dels pressupostos municipals de despeses un cop suprimit el contingent

Rebaixat el contingent provincial del pressupost de despeses dels Municipis i paral·lelament tret del seu pressupost d'ingressos el producte de tot o part dels recàrrecs sobre les directes en igual proporció que aquestes resultessin afectades pel contingent, un es-

tudi de la situació financiera general dels Municipis permetrà la classificació llur en tres grups. Primer: Municipis que per a atendre a ses despeses necessiten el repartiment com ingrés principal. Segón: Municipis que poden aplicar el repartiment, però només en combinació amb altres fonts d'ingressos. Tercer: Municipis que no poden valer-se del repartiment. Aquest estudi estadístic ens facilitarà ademés l'apreciació indirecta de l'importancia relativa dels actuals pressupostos de despeses en cada Municipi i, ensems, la classificació d'aquest en tres categories: Municipis que poden estalviar definitivament lo que pagaven per contingent; Municipis que hauràn de destinar immediatament l'estalvi a millorar serveis, i Municipis que, malgrat l'estalvi, quedaràn amb dèficit.

Evolució del repartiment

(Extret històric del repartiment). — El repartiment és la forma primera més simple i tosca de gravamen personal, justificat pel tòpic conegudíssim que el Municipi és, de tots els organismes de Dret públic, el que ofereix un lligam màxim amb els ciutadans, i les prestacions i serveis municipals refluexen en beneficis concrets i sensibles per als individus. Aquest repartiment ha topat amb una dificultat pràctica, l'incapacitat administrativa, i amb un desacert teòric, que en lloc de superar aquella incapacitat, l'ha consolidada i li ha donat forma jurídica. Segons l'article 138 de la Llei municipal, havía de compendre el repartiment els propietaris, àdhuc forasters, amb quotes estimades per la renda de la terra, els industrials amb quotes estimades segons la tributació, i tots els ciutadans estimant les utilitats per senyals exteriors, cas de no haver-hi fonts visibles o estimables de riquesa. Pot-ser els Municipis descuidaren l'institució o pot-ser abusaren d'ella contra els propietaris forasters, la representació dels quals, en el Municipi, segons la Llei municipal, no pot estar pitjor regulada; el cas és que, contra ells s'alçà la força dels interessos privats, que ha lograt substraure a la fiscalitat municipal les

utilitats procedents de capital invertit amb terres o industria. Consagra plenament el fet la Reial ordre de 5 d'abril del 89, ratificada en diverses ocasions, que redueix a les bases quarta i sexta (utilitats de censos, pensions i anualitats i jornals) les que consignava per al repartiment l'article 138 de la Llei municipal. Així el repartiment ha desaparegut de tots els Municipis, fòra d'aquells de població i riquesa mínima en què les utilitats del treball són molt superiors a les de la terra.

Un altre repartiment ha substituït el veïnal: el de consums. Certament, l'injusticia de l'impost de consums s'atenúa en la forma de repartiment, ja que en lloc de gravar el consum real que absorbeix un tant per cent d'ingressos, major quant menors són aquests en cada individu, grava la capacitat del consum, però això *dins certs límits*. Ademés, al tallar-se la progressió del gravamen en el quíntuple de la quota mitjana personal i al computar-se la xifra de persones reals consumidores, basten a mantenir l'injusticia substantiva de l'impost. Així, una renda de treball de dues pessetes cinquanta cèntims al dia i una renda fosa de 100 pessetes al dia, que estàn en proporció de ú a quaranta, tenen, aplicant els màxims de gravamen i suposant igual nombre de persones, un gravamen de ú a vinticinc.

Malgrat aquest plus de càrrega sobre les rendes de treball, el repartiment per consums va prosperar perquè encara que injustament, s'hi comprenen les utilitats procedents de la terra i l'industria, que estàn excloides del repartiment veïnal mutilat per la jurisprudencia.

El procés en les dugues esferes, incapacitat dels Municipis i torpesa de la jurisprudencia o del Poder executiu, s'ha reproduit en la llei de substitució de consums, que restablía l'article 138 de la Llei municipal i les Reials ordres de 3 de desembre del 913 i 17 de setembre del 914, que l'han novament desvirtuat.

Punts a què ha d'afectar sa nova reglamentació

La salvació del repartiment requereix una reforma legislativa que comprengui els extrems següents: Primer: Desaparició definitiva del repartiment de consums. Segón: Perfecció, imposada pel progrés cultural i administratiu dels Municipis, del règim per a la determinació de les rendes líquides imponibles. Tercer: Garantía de que no es pertorbaràn ni absorbiràn mutuament l'imposició personal i la real. Importa la realització d'aquest concepte, en primer lloc, un control del pressupost de despeses, evitant la seva inflació i pregravació dels forasters consegüent. Però importa, d'altra banda, la garantía per als veïns de que una doble imposició en la persona o en la base, pel mer fet de ser doble, no serà rebutjada, sempre que s'ajusti a les ordenances del repartiment (precepte contingut en el projecte d'exaccions locals). Quart: Establiment de normes de dret tributari inter-municipal en evitació de les evasions de l'impost personal, així com per a distribuir el seu producte entre diversos Municipis quan tots ells siguin interessats (persones jurídiques, singularment empreses de transports). Quint: Iniciació d'una lleugeríssima progressió en les quotes, formant classe, que serà en el començament en nombre molt reduït (de sis a tres) i sense que la quota màxima excedeixi del cent cinquanta per cent de la mínima.

Els consums i els impostos personals, com a base de l'Hisenda municipal

Els Municipis que no poden cobrar el repartiment apel·len als consums per a estendre una capa general d'imposició que serveixi de base al sistema municipal d'ingressos. Els consums, però, no seràn mai bona base per a una reforma financiera. Acceptant per un moment l'hipòtesi extrema que fossin un excel·lent impost, l'espontaneïtat de l'opinió contraria i el corrent legislatiu dels últims dèu anys l'han ferit de mort.

El conglomerat d'interessos de tota mena que s'ha agrupat al seu voltant, predica, com a mida d'extrema prudencia, sa conservació per a impedir la ruïna dels pressupostos municipals. Però és indiscutible que ni pujant les tarifes, podría augmentar-se el rendiment de l'impost i sa elasticitat. I en bona política financiera, no pot acceptar-se com a base del sistema d'ingressos un impost d'elasticitat impossible. Tot el més, se podría conservar l'impost sobre carns, valent-se per a recaptar-lo dels drets d'escorxador, i els impostos que graven certs articles de consum de luxe de les masses en la forma més racional de patents per a la venda.

D'altra banda, mentre no desapareguin dels pressupostos municipals els consums en la seva actual forma, no tindrà l'Estat la llibertat d'acció necessaria per a empendre la reforma dels grans impostos indirectes sobre el consum, reforma que, junt amb el desenrotllament de l'imposició general personal directa i progressiva, constitueix la doble condició *sine qua non* de la total cessió dels impostos reals a les corporacions locals.

Els impostos d'inquilinat i de cèdules

Com a element de generalitat, els consums sols poden ser substituïts en l'Hisenda municipal per l'impost d'inquilinat o l'impost de cèdules, que tenen tots dos antecedents en la legislació espanyola; sería una pretensió absurda voler arrelar de cop un impost personal sobre la renda.

A) L'impost d'inquilinat s'ha combatut des de punts de vista insostenibles. En primer lloc, s'ha combatut l'augment de càrrega que representa, com si fos possible una forma d'impost que no fos sacrifici o prestació de les economíes privades en favor de la pública. Ademés, se l'ha acusat d'ésser progressiu al revés, defecte que és el de tot impost sobre les despeses comparat amb els de renda; però s'ha oblidat en canvi que, prescindint de la superioritat individual i social dels impostos de renda, el d'inquilinat té sobre

els de consums els següents aventatges : Primera : La despesa per habitació és considerablement més proporcionada a la renda que la despesa per alimentació. Segona : És possible dins la tècnica de l'impost d'inquilinat fer progressiva la seva tarifa corretgint part d'aquella desproporció que subsisteix entre les despeses i la renda. Tercera : Pot fer-se reduccions a famílies nombroses, habitacions barates, domicilis industrials, etcètera, lliberant o alleugerint la càrrega d'un nombre d'existencies dèbils, cosa que en els consums és impossible.

B) L'impost de cèdules té el gran aventatge pràctic d'estar la massa de la població habituada a pagar-lo, mercès a una coacció quelcom depressiva, però temporalment inevitable, que totes les branques de l'administració exerceixen sobre el ciutadà. Té en canvi, en sa forma actual, un inconvenient derivat de recaptar-se per tarifes absolutament arbitraries, que combinades amb defectes administratius l'han convertit en un impost d'inquilinat, diferenciat només per la pregravació dels funcionaris de corporacions públiques, puix és ben sabut que sols declaren la contribució que paguen aquells que per un altre concepte estàn ja obligats a treure cèdula alta, i, encara que ho declaressin, és tan imperfecta la tarifa, que les grans rendes sempre resulten afavorides en perjudici de la classe mitjana. De poder-se posar en pràctica en benefici de l'Hisenda municipal el projecte de Llei presentat a les Corts el 2 de juliol de 1910, aquest impost hauría d'ésser preferit al d'inquilinat com a base de l'Hisenda municipal de tots els pobles que no poden acudir al repartiment veïnal. Donada l'escassa importancia del rendiment que avui té aquest impost per a l'Estat (cal recordar que ha estat cedit en tot als Municipis, capitals de provincia i assimilats a conseqüencia de la llei de desgravació de vins) no sería pot-ser impossible obtenir la seva total cessió. Mentrestant caldría mantenir el *statu quo*, per a evitar l'injusta coexistencia dels dos impostos : inquilinat i cèdules.

Els Municipis i la contribució urbana

Al parlar-se de la contribució urbana, ja s'ha dit que no convé concedir gran altura als recàrrecs provincials (o en son cas de la Mancomunitat) per a deixar en llibertat els Municipis que vulguin estendre i aprofitar aquesta base d'imposició. L'urbana és més fàcil de reformar que la rústica i no són precisos organismes gaire complicats per a transformar l'actual base, molt imperfecta, en altres més adequades a la natura econòmica especial de les terres urbanes, instituint el valor de la terra, sol o sumat al de l'edificació com a base de medició de l'impost. Ni tan sols resultaría difícil fer de l'augment de valor, producte del creixement de la població i de la riquesa de les urbs, un dels factors determinats de la quota tributaria. Així quedaría també resolt el problema de la contribució sobre els solars, que tan difícil està fent la resistencia dels interessats.

Cessió de petits impostos de l'Estat

Essent la simplificació un dels ideals més immediats i més recomanables de la reforma total de l'Hisenda pública espanyola, podría començar-se, sense gran perjudici, renunciant l'Estat a qualques impostos com el que grava el consum de l'il·luminament a favor dels Municipis; per a fer-ho hauría abans de reduir bastant la gravosa tarifa actual i transformar la base, no calculant-se la quota sobre el preu, sinó sobre l'utilitat de consum, com s'havía ja projectat. De l'impost del timbre hauríen de desglossar-se'n almenys l'impost sobre els espectacles i sobre tota mena d'anuncis. La perdua d'aquests impostos pot ésser ben soportada per l'Estat, ja que no afecten més que als Municipis grans i mitjans, precisament els que més necessitats estàn d'un immediat auxili.

D) Ingressos comuns a Mancomunitat, Diputacions i Ajuntaments

La retribució de prestacions especials

Les reformes explicades de l'imposició directa personal no poden bastar de cap manera a satisfer les necessitats dels pressupostos de les ciutats mitjanes i menys encara de les grans, sobre tot tenint en compte que els consums estàn condemnats, a la curta o a la llarga, a desaparèixer. Cal implantar de seguida mitjans auxiliars d'ingressos que permetin eixugar els dèficits actuals i prevenir els futurs quan els Municipis vulguin entrar en una vida més intensa.

En primer terme s'ha de donar més amplitut al principi de la retribució directa, o sigui, dels drets i taxes, per a qual cosa podría aprofitar-se el projecte de llei d'exaccions municipals de 7 de novembre de 1910, en el qual s'enumerava tots els serveis que beneficien especialment determinats ciutadans i que poden ésser objecte d'arbitris especials. Això és tant més important en els nostres Municipis, quant l'impossibilitat de basar l'imposició municipal en els impostos sobre el producte exigeix que un altre membre del sistema (en el nostre cas els drets i taxes) compleixi la funció de pregravar les rendes procedents de la terra i de l'industria, que són les més directament beneficiades per l'activitat general del Municipi. Complement imprescindible d'un bon règim de drets i taxes haurà de ser l'instauració de la contribució de millores que convindría aplicar amb caràcter obligatori, perquè, donada la fluixedat de les nostres administracions i la força dels interessos particulars, és de témer que molts Municipis no fessin ús d'una facultat que se'ls concedís en aquest sentit, malgrat ésser la contribució de millores, condició indispensable perquè els Municipis puguin posar a l'altura deguda els serveis d'urbanització i vialitat.

Absorció d'empreses que exploten serveis públics o de part de llurs rendes

Els serveis municipalitzables, és a dir, aquells serveis públics, el coeficient d'explotació dels quals no depèn tan sols dels esforços i sacrificis de l'empresari, sinó també, i principalment, de l'intensitat de la vida ciutadana, i que donen, per tant, als empresaris una renda diferencial comparable a la dels propietaris de terres urbanes, han de contribuir amb sumes molt més grosses de les actualment acostumades a les càrregues dels pressupostos municipals. La municipalització de serveis no és segurament a l'Espanya d'avui la millor forma possible d'assolir-ho, perquè depèn de moltes condicions d'aptitut tècnica i administrativa que no acostumen a reunir els nostres Municipis. En els casos en què per aquestes raons d'oportunitat no sigui recomanable la municipalització directa, ha de procurar-se una autorització legislativa per a sotmetre les empreses afectades a una imposició especial que s'apoi en el producte nèt o en el producte brut o gir de les respectives empreses, anàloga a la que s'aplica en alguns països en els grans basars per a diferenciar-los del petit comerç a la menuda. Aquesta reforma legislativa, si bé de moment és petita, ha d'anar acompanyada imprescindiblement de disposicions semblants a les proposades en la primera disposició transitoria del ja citat projecte d'exaccions municipals, relativa a la supressió, amb la deguda indemnització, quan això sigui necessari, de les exencions d'arbitris concedides per molts Municipis a les empreses subministradores de llum, aigua, etc., i que no constitueixen de cap manera una pàgina gaire honrosa en l'historia dels nostres Municipis, que no saben avui com deslliurar-se d'aquesta càrrega que els resulta cada dia més pesada.

L'impost de Drets Reals

L'impost dels Drets Reals sobre la transmissió dels béns immobles (excloïdes les successions) pot ésser cedit per l'Estat a les Corporacions locals, sense gran sacrifici per sa Hisenda. Amb objecte de fer aquesta cessió més fàcil encara, se proposa que no afecti més que a 50 per 100 del producte, rebaixant l'Estat ses quotes a la meitat i permetent posar a les Diputacions un recàrrec de 100 per 100 sobre les que afectin a solars i a terres ja edificades. Aquesta cessió tindría dos aventatges principals: *a)* Establint la deguda relació entre els Registres de la Propietat, les Notaríes i les oficines administradores de l'Impost, no sols s'obtindría un augment considerable de recaptació, sinó que es vindría en coneixement de dades precioses per a orientar i portar a terme la reforma de la contribució territorial, sobre tot pel que es refereix a terres destinades a l'agricultura; *b)* L'impost de Drets Reals sobre les transmissions de béns cobrat en forma de quota proporcional, resulta gravós en molts casos i no pesa per altra part sobre els augments no guanyats que es liquiden en el moment de les transmisions. Pot-ser sería ara massa aviat per a substituir la quota proporcional per una de progressiva en les transmissions de terres destinades a l'agricultura i convé deixar pendent aquest problema per a més endavant. No ofereix cap dubte, en canvi, la dita transformació pel que afecta les terres urbanes; ans al contrari, pot afirmar-se que l'implantació obligatoria d'aquestes quotes progressives (mesurades segons la distancia entre transmissió i transmissió, i segons la quantía absoluta i relativa de l'augment de valor) contribuiría poderosament en les nostres ciutats de tipus mitjà a encarrilar l'urbanització i l'edificació abans que es presentessin els extraordinaris preus dels solars, propis de quasi totes les aglomeracions urbanes.

Després d'aquest primer assaig i tantost la quantía de les delegacions exigís majors compensacions per part de l'Estat, podría cedir aquest tota aquesta part

de l'impost de Drets Reals. El restant afecta objectes tan diversos, tan difícils de localitzar les més de les vegades, que sería preferible que, fusionat amb l'impost del Timbre, continués formant part del Pressupost de l'Estat. Si no bastés, com a compensació financiera, tot l'exposat aquí, convindría de moment no donar forma concreta a l'auxili de l'Estat afectant encara a aquest servei altres impostos que podríen molt bé resultar poc elàstics en greu perjudici de la Mancomunitat. Valdría més convenir una subvenció creixent en la mateixa progressió que les despeses, i deixar a l'Estat en llibertat de pagar-la d'on volgués.

E) Qüestions d'ordre formal

Nivell ètico-cultural i progrès administrativo-financier

Totes les mides proposades són de caràcter concret i semblen realitzables en qualsevulga ambient i sigui quin sigui el nivell de la política, en l'ample sentit de la paraula. No és així i cal recordar-ho sempre, sobre tot quan se va a empendre una reforma d'importancia. La conciencia ciutadana està poc desperta en els administradors i administrats ; no s'estima i respecta el Poder com a orgue de cooperació social ; se'l desitja pels profits personals que pot proporcionar i se'l menypreua pel que forçosament té d'entorpidor dels capritxos individuals. Dos moments essencials de la reforma financiera dels nostres Ajuntaments : aprofitament intensiu de les despeses i distribució justa dels impostos, seràn absolutament irrealitzables mentre no es substitueixi l'actual anarquisme pacífic de concepte i d'acció per un reconeixement de la societat com a màxima garantía del lliure desenrotllament de la personalitat. És, doncs, molt arriscat empendre reformes parcials sense iniciar almenys la millora dels principals defectes de constitució i funcionament de les nostres corporacions locals.

Les facultats autoritaries de les Corporacions locals

La major part de les reformes aquí proposades necessiten una reforma de la llei municipal i pot-ser també de la provincial. Una llei d'exaccions locals és el millor procediment per a sistematitzar una futura reforma i deslliurar-la dels perills que per a ella representa la jurisprudencia confosa i contradictoria, generalment dictada amb esperit d'enemistat contra l'Hisenda municipal, durant els anys d'aplicació de les actuals lleis provincial i municipal i la mateixa confusió orgànica de la llei. A aquestes reformes d'ordre material hauría d'adjuntar-s'hi una reforma d'ordre formal que corretgís la debilitat en què es troben els Ajuntaments davant els contribuents en el moment de la recaptació, i regulés els efectes que han de produir els recursos contra ingressos municipals, no disminuint les garanties a favor del contribuent de bona fè, però donant més mitjans de defensa a les Corporacions públiques contra l'obstrucció feta al pagament dels arbitris pel procediment dels recursos de tramitació interminable.

ANEXE NÚM. 4

I

TEXTES LEGALS RELATIUS A L'EMPRESTIT DE LA MANCOMUNITAT

ESTATUT DE LA MANCOMUNITAT

ARTÍCULO 3.° La Mancomunidad nutrirá su presupuesto de ingresos con los recursos y arbitrios que autoriza el Real decreto de 18 de diciembre de 1913, y de un modo especial con los siguientes... 4.°, Recargos, impuestos y arbitrios que el Gobierno autorice y empréstitos que la Mancomunidad acuerde.

ART. 5.° La provincia que se separe de la Mancomunidad quedará, no obstante, obligada a contribuir hasta su amortización al servicio de intereses y amortización de los demás empréstitos y deudas existentes al efectuarse la separación, y en la proporción misma con que contribuiría a nutrir el presupuesto de la Mancomunidad durante el último año en que haya formado parte de ella; *conservando la Mancomunidad, hasta que esta condición quede totalmente cumplida, las mismas facultades para hacer efectiva esta obligación que tendría si la referida provincia continuase formando parte de la Mancomunidad.*

EMPRÉSTIT

REIAL DECRET DE 26 DE MARÇ DE 1914, APROVANT L'ESTATUT

ARTÍCULO 1.° En cumplimiento de lo dispuesto en el Real decreto de 18 de diciembre de 1913, autori-

zando a las Diputaciones a mancomunarse para fines exclusivamente provinciales, se aprueba el adjunto Estatuto por el que se ha de regir la Mancomunidad Catalana, compuesta por las provincias de Barcelona, Gerona, Lérida y Tarragona.

REIAL ORDRE DE 20 DE SETEMBRE DE 1914, RECAIGUDA EN L'EXPEDIENT DE CREACIÓ D'UNA CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL.

. . . . . .

«Considerando que las Bases a que responde el Empréstito y la forma de su amortización, son asuntos de la sola y exclusiva competencia de la Mancomunidad de Catalunya y de su responsabilidad propia : SE DECLARA que el acuerdo adoptado por la Mancomunidad de emitir un Empréstito, está dentro de las facultades concedidas a la misma por Real decreto de 18 de diciembre de 1913».

II

GESTIONS DEL CONSELLER D. F. BARTRINA, REFERENTS A L'EMPRESTIT

(Fragment de l'acte de la Sessió del Consell de la Mancomunitat del 12 de maig de 1915)

El Sr. Bartrina donà compte al Consell de les seves entrevistes amb el Sr. Ministre de la Governació, al qual, en nom del Consell Permanent de la Mancomunitat, exposà tots els detalls que fan referencia a l'acord del dit Emprèstit, destinat a carreteres, camins, ponts, obres hidràuliques, de sanejament, telèfons, edificis escolars i biblioteques, pres per l'Assamblea de la Mancomunitat amb data 26 de novembre de 1914, i la suscripció del qual (actualment anunciada) no és més que el tràmit d'execució del referit acord, administrativament ferm en totes ses parts.

Imposà aiximateix, al Sr Ministre, de la distribució de quantitats que, del total de l'Emprèstit, se destinaven a cada ú dels dits grups d'obres, o sigui en la proporció de 7.000,000 per a carreteres, camins i ponts, 2.500,000 per a xarxes telefòniques, 2.500,000 per a obres hidràuliques i de sanejament, 2.000,000 per a edificis destinats a assistencia a dements pobres i 1.000,000 per a biblioteques i escoles, exposant-li, al propi temps, la decisió de no emetre, de moment, més que 6,619 títols, amb el producte dels quals s'estima possible realitzar, de moment, aquelles obres públiques més urgents, entre elles, precisament, la dels camins veïnals subvencionats per l'Estat en virtut del contracte celebrat a nom d'aquell, per la Direcció d'Obres públiques i la Mancomunitat amb data 21 de novembre de 1914; proposant-se la Mancomunitat anar gradualment a l'emissió de la resta de l'Emprèstit referit, com a mesura d'administració prudent.

Per trobar-se l'acord de referencia i demés detalls d'execució de l'acord, fins a la suscripció actualment anunciada, dins la competencia concedida a la Mancomunitat per Reial decret de 16 de desembre de 1914, i, en conseqüencia, de l'Estatut que regula son funcionament, ratificats en la doctrina i resolució que es consignen en la Reial ordre de 20 de març de l'any corrent, es mostrà el Sr. Ministre de la Governació complagut de tals manifestacions, les quals escoltà amb satisfacció, dispensant una afectuosa acollida al Sr. Bartrina.

III

DESPESES D'EMISSIÓ DE L'EMPRESTIT

	Pessetes	Pessetes
Assegurança i comissions. — 6,619 obligacions a 85 per 100, tipus d'emissió: 2.813,075 pessetes, 2 per 100 prima assegurança sobre 2,100 títols . . .	21,000	
Comissions generals de suscripció.	17,963'75	
Nota Baguñá & Cornet. — 50 motllos capçalera anuncis Emprèstit	115'44	
Antic Centre d'Anuncis. — Cost aproximat dels anuncis per tot Catalunya (les notes que manquen poden alterar molt lleugerament aquesta suma) . .	10,681'73	
Casa de Caritat. — Impressos, prospectes, cartells, etc. . . .	1,542	
Viatges per Catalunya per a preparar i propagar la suscripció pública, i despeses de cotxes per gestions a Barcelona, imprevistos	764	52,066'92

	Pessetes
Del pressupost aprovat pel Consell a l'acordar l'emissió a aquest definitiu, hi ha un estalvi de	56,444'33

ESTALVI DETALLAT PER CAPÍTOLS

	Pessetes
Del d'assegurança, per estar només assegurada una part de l'Emprèstit	45,190
Del de primes d'estímul i comissions, per haver-se suscrit un nombre major que el calculat directament al Departament d'Hisenda.	6,857'50
Del d'anuncis per Catalunya, impressos, viatges extraordinaris i imprevistos . .	4,396'83
Total de l'estalvi. . . .	56,444'33

ANEXE NÚM. 5

EDIFICIS ESCOLARS

El Consell d'Investigació Pedagògica va formular per encàrrec de la Mancomunitat el següent informe:

EL PROBLEMA DE LA CONSTRUCCIÓ ESCOLAR

El problema de la construcció d'edificis escolars és més complexe del que a primera vista sembla, perquè penetra fins a l'essencia de l'escola. El local se lliga estretament amb els mètodes d'ensenyança, i aquests són derivats dels fins de l'educació i de les teories pedagògiques per a assolir aquests fins. En els moments actuals en què una nova pedagogía verament científica està fent la seva aparició, tota tentativa dogmàtica de solucions escolars no pot ser altra cosa que un signe d'ignorancia.

No obstant, la realitat escolar en la nostra terra és crua, i, mentre s'esperen solucions més perfectes, la conciencia ens diu que fem quelcom per a alleujerar la situació. Aquesta, la realitat pedagògica, és un nombre d'escoles que ni funcionen tampoc per mancança de local, altres que porten una vida descuidada per estar allotjades en locals que no reuneixen condicions sanitaries, i altres que podríen millorar qui-sab-lo si en compte de funcionar en locals llogats de cases particulars poguessin esplaiar-se en un edifici públic, construït segons les recomanacions de la pedagogía.

El Consell d'Investigació Pedagògica, al ser honrat per la Mancomunitat de Catalunya amb l'encàrrec d'estudiar algunes solucions d'edificis escolars, cregué que

devía limitar-se, per ara, a estudiar els tipus mínims, que són els més necessitats. D'altra part, l'Estat té publicats estudis per a grans escoles graduades, que poden servir de guia.

La tendencia més racional que ara es va iniciant, sembla ser a fer petits edificis escolars. La graduació, com ha vingut essent entesa, va perdent partidaris, el qual no vol pas dir que en guanyi l'escola unitaria, tal com l'hem vingut coneixent; a altres coses se dóna més importacia que a la graduació. La graduació que sigui necessaria, en poblacions rurals, si el cost no és inconvenient, podrà fer-se millor en escoles diferents d'edificis separats. Si pot ser, l'escola de pàrvuls és millor situar-la en el punt més central possible de la població, amb jardins, que no necessiten ser massa grans. Els graus més avançats poden emplaçar-se cada vegada més cap a la periferia, on hi ha més espais per a patis, fins arribar a l'escola superior agrícola, que dèu ser en ple camp. Així els petits tindràn de caminar menys i no passaràn tants perills, i els nois grans faràn la bona gimnasia d'un passeig a l'anar i venir de l'escola. Els grans edificis escolars, amb molts graus, es van considerant cada vegada més com un mal menor de les grans ciutats.

Els quatre projectes

Qualsevol persona intel·ligent se farà cabal dels projectes amb sols l'examen dels corresponents plànols i lectura del pressupost. No seràn precises gaires explicacions.

1. *Escola unitaria bi-sexual per a 33 alumnes. Arquitecte, D. Adolf Florensa.* — És senzillíssim. Consta de vestíbol, on s'hi poden instal·lar els guardarrobes, una aula, excusats per als nois amb dos waters, excusats per a les noies amb tres, i una encertada galería en dugues de les cares. Aquest model pot adaptar-se, amb alguna economía, per a nois sols o per a noies soles, per a pàrvuls solament o per a alumnes elementals.

Està pressupostat aquest edifici en 12,287'22 pessetes,

com a valor de construcció, i amb el 14 per 100 adicional obligatori, resulten 14,007'52 pessetes. L'augment convencional de 10 per 100 per a moblatge, fa pujar la quantitat a 15,408'27, ço que dóna un promedi de cost de 426'22 pessetes per alumne.

L'edifici té cambres d'aire sota el paviment i damunt del sostre de la sala, per a protegir-la de l'humitat, del fret i de la calor, i s'ajusta a les prescripcions oficials vigents sobre construcció escolar.

2. *Escola unitaria bi-sexual per a 60 alumnes. Arquitecte, D. Adolf Florensa.* — Consta d'una aula per a 60 alumnes i una gran sala de treball, tot a peu pla. Té, ademés, una gran galería, un despatx per a la mestressa, un vestíbol amb ample lloc per a guardarrobes, excusats amb dos waters per als nois, altres excusats amb tres waters per a les noies i un pas-rampa. Amb economía en la construcció dels excusats pot servir per a nois sols o per a noies soles, i està admirablement adaptada per a classes de pàrvuls segons el Mètode Montessori.

El pressupost d'aquest edifici està donat en pessetes 21,578'95, sense el 14 per 100 adicional, i en 24,600 pessetes amb ell. El 10 per 100 calculat per a moblatge fa pujar aquesta xifra a 27,060 pessetes, donant un cost per alumne de 451 pessetes.

3. *Escola de dugues aules de 21 alumnes cadascuna. Arquitecte, D. Antoni de Falguera.* — És una escola en planta baixa, de dugues aules de 21 alumnes cadascuna, espaiosa sala de treball, vestíbol amplíssim, sala de professors, lavabos i excusats amb dos waters. Podría també allotjar-s'hi una secció de nois i una altra de noies, reformant els excusats, mes aquesta combinació val més evitar-la. És un edifici on el Mètode Montessori, amb una classe de pàrvuls i una altra d'elemental, es podría aplicar ventatjosament.

El cost total de la construcció és de 24,949'15 pessetes, i amb el 14 per 100 aquesta quantitat puja a 28,622'03 pessetes. Augmentant el 10 per 100 per a material, dóna un total de 31,484'23 pessetes i 372'43 pessetes el cost de construcció per alumne. No s' incloeix el pressupost adicional de pati i anexes, no

havent-hi necessitat de fer la grossa paret de tanca, i essent més convenient que l'edifici no estigui situat a ran de carrer, sinó cap endins, voltat de jardins.

La construcció reuneix les condicions higièniques prescrites en la legislació, i té estudiades les proteccions usuals contra l'humitat, el fret i la calor.

4. *Escola per a 60 nois i 60 noies. Arquitecte, don Francesc de P. Nebot.* — Es l'únic dels quatre projectes que no té totes les dependencies a peu pla. Consta de planta baixa i un pis. La planta a peu pla té una aula per a 60 nois i una sala de treball ben espaiosa, una saleta per als mestres, uns lavabos on també hi poden haver els guardarrobes i uns excusats amb tres waters. El pis alt consta d'una aula capaç per a 60 noies, un terrat amb una pèrgola, que pot servir de cosidor (l'economía domèstica es pot fer a la sala de treball de sota) i per a esbarjo, lavabos, excusats i saleta per a la mestra, igual que abaix.

El preu que ha donat l'Arquitecte per aquesta construcció és el de 19,826'58 pessetes, que amb el 14 per 100 d'augment passa a ser 22,602'30 pessetes, i amb el 10 per 100 d'amoblament arriba a un total de 24,862'53 pessetes, resultant a 207'20 el cost per alumne.

Les linies de l'edifici recorden les antigues construccions rurals catalanes, així com també molts dels seus detalls, tenint el conjunt un aspecte de cosa nostra, catalana.

Caràcter artístic dels edificis

El Consell d'Investigació Pedagògica recomanà als arquitectes a qui cridà per a col·laborar en l'execució dels projectes d'edificis escolars, que aquests no tinguessin l'aspecte pobre i utilitari que moltes vegades presenten a la nostra terra els moderns edificis públics oficials; i que no fossin tampoc una imitació artística de les construccions escolars d'altres països de condicions climatològiques i socials molt distintes de les del nostre, sinó que s'inspiressin, tant com fos possible,

en les belles tradicions artístiques arquitectòniques de la nostra terra catalana. És possible arribar a tipus de construccions escolars que siguin un ornament harmònic dins el nostre paisatge, i una inspiració per a la construcció particular que, en general, va degenerant en nostres poblacions envers tipus artístics sense caràcter local.

Emplaçament

Ademés de les recomanacions que ja fa la legislació espanyola referents a l'emplaçament de l'edifici escolar, cal considerar indispensable la seva situació en un espai desembraçat que permeti envoltar la casa de jardins i patis suficients. És preferible situar l'escola a les afores de la població, en un lloc tranquil que permeti una bona aria de joc i de bellesa al seu voltant, encara que els nois i noies tinguin de fer, per a anar-hi, una higiènica passejada, si adins de la població no es troben lloc convenients. Per a aïllar l'escola el que sigui possible dels sorolls i distraccions de la via pública, la porta d'entrada a l'edifici dèu ser allunyada de la linia del carrer.

Dèu condemnar-se en absolut la pensada que tenen alguns Ajuntaments de construir els edificis escolars formant un mateix còs amb les Cases Consistorials, jutjats i demés edificis públics que res tenen que veure amb la pedagogía.

La Sala de Treball Manual

Cada dia l'escola es va concebint menys com una aula i més com un obrador de treball. L'ensenyança fou primerament una transmissió oral de coneixements que feia el professor o visual que feia la lletra escrita del llibre; després fou una demostració manual, amb aparells si convenient era, que feia el professor, davant dels seus alumnes; finalment s'ha afegit la comprovació personal dels coneixements feta per l'alumne en els laboratoris i obradors, àdhuc en l'escola elemental. El

futur ens reserva probablement la solució del treball individual i especialíssim de cada alumne per propia inspiració, dins un ambient d'estímuls graduats segons les necessitats de creixença de l'alumne i apartant-se l'ordenació de coneixements que es van trobant de l'ordre rígid, purament d'ordenació lògica de l'assignatura i no de necessitat psicològica de l'educande, que estem acostumats a veure en els llibres de text, fins i tot en els dels infants.

Mes en allò que és encara materia d'experimentació no ens hi hem de ficar i cal que ens atenguem a les millors solucions pedagògiques ja comprovades. Així en els projectes d'edificis escolars que es sotmeten s'ha tingut un compte especial a que hi figurés (exceptant el més econòmic) una sala que s'ha designat de «Treball Manual» per a distingir-la de les aules o sales de «Treball Oral» i també de Trebal escrit. En ella es poden donar les classes pràctiques en què l'alumne cal que participi amb responsabilitat en el treball d'experimentació de fenòmens, d'adquisició i comprovació de coneixements, d'entrenament del sentit muscular i de l'habilitat manual, etc., tals com són les de treball manual propiament dit (en paper, cartolina, fusta, llauna, filferro, cordill, suro, etc.); les d'elements de física, química i historia natural; les d'agricultura i les que tinguin que veure amb procediments industrials; les d'economía domèstica (rentar, planxar, treure taques, cuinar, etc.) per a les noies; algunes de geografía i historia, i àdhuc d'aritmètica i geometría, etc. En aquesta sala poden també adossar-se armaris a les parets per als llibres d'una indispensable biblioteca circulant per als nois i noies que després, a l'acabar aquests els estudis, pot esdevenir biblioteca jovenil i àdhuc per a adults — un llaç que serveixi d'unió entre l'escola mare i l'alumne. Aiximateix aquesta sala, retirant les taules i els taulells centrals (que han de ser ben manejables) se pot utilitzar per a reunions dels pares per a fins d'instrucció o simplement de relació de l'escola i la casa familar. Com també en aquelles escoles en que sigui possible tenir un piano per a l'execució de bona música, potser serà convenient instal·lar-lo en aquest lloc. El Consell d'Investigació Pedagògica té en

estudi un Manual del Mestre per a l'ús d'aquesta sala de treball, detallant els experiments i manipulacions que poden fer-se, material que es necessitaría, programa dels treballs i ordenació dels mateixos durant el curs, resultats a obtenir amb alumnes de distintes edats, etc., a fi de facilitar, tant com sigui possible, la tasca del mestre, i en vistes a obtenir, amb un mínim de molesties i de despeses, un màxim d'aprofitament en els alumnes.

L'ALLIÇONAMENT DE LA REALITAT

Desitjós de no fer feina en và, el Consell d'Investigació Pedagògica ha estudiat i resolt únicament quatre projectes d'edificis-escola, els més senzills. Abans de passar a l'estudi de noves construccions escolars, que sense dubte serà necessari fer, cal que s'assagi la construcció d'algún dels tipus estudiats i, millor encara, de tots ells, a ser possible en encontrades catalanes ben diferents. La realitat té sempre les seves ensenyances dignes d'ésser tingudes en compte.

Hauría de procurar-se que cada arquitecte dirigís l'execució de l'edifici per ell projectat, tant per obtenir una obra més acabada com per la justicia que representa el que sigui ell qui es beneficii en la direcció d'un projecte propi.

Aquesta realització sería un control del cost per alumne i ens portaría al cost de conjunt més exacte.

EL COST, PER ALUMNE, DE LA CONSTRUCCIÓ ESCOLAR

No sent possible, sense mitjans especials de treball, fer un estudi de les escoles precises que caldría construir per tot Catalunya per a substituir les defectuoses, cosa que implicaría estudiar individualment les necessitats escolars de cada poble, s'ha recorregut al mètode corrent de calcular el cost de l'edifici escolar per alumne i multiplicar-lo pel nombre total d'alumnes que es troben matriculats en escoles que no reuneixen les condicions requerides.

El cost de la construcció escolar per alumne varía segons el països, els materials de construció, la capacitat de les aules i altres tantes circumstancies.

Segons Henry Baudin (1), de la taula sinòptica de les diverses escoles construïdes a Lausana de 1874 a 1902, el cost per alumne ha variat allí de 418 a 661 francs (construcció i moblatge); considerant aquestes xifres aplicables al cost dels edificis escolars de les grans ciutats, Basilea, Berna, Ginebra, etc.

A França, segons Lerai & Labeyri (2), de diversos plans examinats d'escoles modestes, resulta que la despesa mitjana de construcció per un edifici d'escola primaria varía de 200 a 240 francs per alumne, sense el terrer, però comprenent-hi l'amoblament escolar; i que per una escola de pàrvuls el preu és d'uns 300 francs. En els plans que detallen a continuació, el preu de l'edifici escolar oscil·la entre un mínim de 135 francs per alumne i un màxim de 350 francs.

A Espanya, els projectes d'edificis escolars de Juli Sàenz, publicats per la Direcció General de Primera Ensenyança presenten variació des d'un cost mínim, per alumne, de 265 pessetes (escola per a 180 alumnes) a un cost màxim de 601 pessetes (escola de 126 alumnes), passant per la següent escala; 312 pessetes (120 alumnes), 345 pessetes (252 alumnes), 360 pessetes (168 alumnes), 399 pessetes (252 alumnes), 405 pessetes (60 alumnes), 407 pessetes (126 alumnes), 422 pessetes (120 alumnes), 504 pessetes (84 alumnes), comprenent-hi el moblatge, que representa un 10 per 100 de la construcció.

L'Ajuntament de Barcelona té premiats, en un concurs recent, vuit tipus d'edificis escolars, projectats per a 160, 320 i 640 alumnes, els quals fluctúen entre un cost mínim per alumne de 478 pessetes i un màxim de 760 pessetes, inclòs el 10 per 100 per a moblatge.

Els quatre estudis d'edificis escolars que sotmet el Consell d'Investigació Pedagògica ofereixen els següents costs per alumne, incloent-hi el moblatge:

---

(1) *Les constructions scolaires en Suisse*, p. 103.
(2) *Guide pratique pour la construction des écoles*, p. 195.

Projecte Florensa, Solució A, d'escola per a 33 alumnes.	467'22	ptes.
Idem Florensa, Solució B, d'escola per a 60 alumnes.	451	»
Idem Falguera, d'escola per a 84 alumnes	372'43	»
Idem Nebot, d'escola per a 120 alumnes	207'20	»
	1,497'85	ptes.
1/4	377'46	»

El promedi del cost d'edifici escolar d'aquests quatre projectes és de 377'46 pessetes. Per als efectes de calculacions generals es pot considerar aquest promedi, en números rodons, de 400 pessetes. No s'hi comprèn en tots aquests preus, naturalment, el que puguin costar els terrenys on l'escola s'edifiqui.

Edificis escolars a Catalunya en males condicions, en condicions regulars i de propietat particular

És una dada que interessa conèixer, anc que sols sigui aproximadament, la dels edificis que caldría construir a Catalunya per a que les escoles actuals estessin allotjades en bones condicions pedagògiques. El següent estat dóna les xifres dels edificis ocupats per escoles públiques que reuneixen males condicions, i dels qualificats com a regulars en llum, ventilació i capacitat, etcétera, segons el darrer cens escolar del Ministeri d'Instrucció Pública, de 1908. S'incloeix també la xifra hipotètica dels alumnes que actualment es troben matriculats en les dites escoles.

	Escoles dolentes		Escoles regulars	
	Nombre	Alumnes	Nombre	Alumnes
Barcelona (sense la capital)	74	4,205	277	17,514
Girona	60	3,432	203	10,872
Lleida	135	7,200	257	14,437
Tarragona	66	4,859	194	15,941
Totals per Catalunya.	335	19,696	931	58,764

Per a cercar la xifra dels alumnes assistents a les escoles dolentes i regulars s'ha dividit el nombre total d'alumnes matriculats a totes les escoles d'una provincia (bones, regulars i dolentes) pel nombre d'aquestes escoles; i suposant que cada una d'elles tenía la mateixa capacitat escolar, s'ha cercat el nombre d'alumnes que corresponíen a les escoles dolentes i a les regulars. Amb tot i ser una calculació defectuosíssima i quasi sense fonament, és l'única que permeten les dades de l'estadística esmentada. La matrícula s'ha calculat la que correspondría a l'any 1915, tenint en compte que la població de Catalunya del 1908 a l'any que som ha augmentat un 4 per 100.

Cost dels edificis que calen a Catalunya

Prenent la xifra de 400 pessetes per alumne com a cost de construcció i amoblament dels edificis que cal construir a Catalunya (1) per a reemplaçar els actuals edificis escolars que es troben en males condicions, s'obté el següent resultat:

19,696 alumnes × 400 ptes., igual a 7.878,400 ptes.

El càlcul per als edificis en condicions regulars és el següent:

58,764 alumnes × 400 ptes., igual a 23.505,600 ptes.

És també interessant de saber el que costaría, segons els mateixos càlculs, reemplaçar els locals pels quals es paga lloguer, alguns dels quals, sense dubte, seràn dels qualificats com a dolents, altres, dels qualificats com a

(1) S'exceoeix la ciutat de Barcelona. Segons un estudi recent de D. Emili Asencio, per a que aquesta ciutat tingui escoles per a la meitat aproximada del seu cens escolar, sería precís construir 60 edificis per a escola graduada, que importarien 17.610,000 pessetes, no incloent-hi, segons sembla, el seu amoblament.

regulars, i els restants, dels tinguts com a bons. Els dits edificis resulten ésser en nombre de 1,003 i contenir hipotèticament 62,577 alumnes, pagant-se per ells un lloguer anual de 148,371'72 pessetes. La ciutat de Barcelona paga, ademés, la suma de 227,417 pessetes per aquest mateix motiu.

62,577 alumnes × 400 ptes., igual a 25.030,868 ptes. (1)

Cal observar que de l'any 1908 ençà alguns pobles han anat construint-se noves i adequades escoles, i que des d'aquella data algunes de les qualificades com a dolentes, probablement hauràn millorat les seves condicions de llum i de ventilació. En canvi és molt possible que les condicions de capacitat d'algunes escoles hagin empitjorat.

Foment de la construcció escolar

Després de fixades les condicions tècniques de construcció i pedagògiques que deuen reunir els edificis escolars, interessa a la Mancomunitat de Catalunya trobar la fórmula amb què pot fomentar la construcció d'escoles. Sense dupte, hi ha el mitjá de la subvenció als Municipis econòmicament honorables, el préstec de quantitats amb interès o sense, la construcció d'edificis per compte de la Mancomunitat, amortitzant els Ajuntaments llur valor mitjançant un lloguer anual, un conveni equitatiu amb l'Estat, etc. No obstant, el Consell d'Investigació Pedagògica se sent incompetent de aconsellar una fórmula precisa de conveniencia i eficacia sense haver-se posat abans en contacte directe amb la realitat escolar dels pobles i amb la econòmica dels Ajuntaments de Catalunya. Hauría de designar-se

(1) Si capitalitzant els lloguers se volguessin construir aquestes escoles a base d'un emprèstit al 4 per 100, l'empresa no fóra factible, puix en 60 anys sols s'haurien amortitzat 3.356,597 pessetes d'aquesta 25.000,000 de pessetes. En el cas de Barcelona ciutat, en el mateix espai de temps no s'haurien amortitzat més que 5.144,809 pessetes.

una persona competent i d'esperit que, amb els plans d'escoles a la mà, visités aquests pobles i recollís les seves aspiracions en aquesta materia, enterant-se de la quantía de l'esforç que estessin disposats a realitzar per a tenir bons locals escolars; i ensems fent néixer aspiracions i desvetllant ideals. Després d'aquest estudi i construïdes ja algunes escoles com a prova, podría la Mancomunitat de Catalunya fixar unes bases eficaces de foment de la construcció escolar, que respondrien a la realitat dels pobles de la nostra terra.

L'Estat francès protegeix la construcció escolar consignant anualment 5.500,000 francs en els seus pressupostos. La proporció en què subvenciona els Municipis per aquest motiu no pot ser major d'un 80 per 100, ni menor d'un 15 per 100 del cost de les obres. Aquest percentatge és determinat en raó inversa al valor de la centèsima comunal, en raó directa de les càrregues extraordinaries del Municipi i segons l'importancia de les obres projectades; essent prefixat per unes taules de caràcter general.

L'Estat espanyol s'ha obligat a consignar anualment en els seus pressupostos la quantitat de 1.000,000 de pessetes per a subvencionar la construcció escolar d'Espanya en Municipis majors de 500 habitants, i 500,000 pessetes per a ajudar als Municipis de menys d'aquest nombre d'habitants. En aquest cas la subvenció pot arribar a un 80 per 100 del cost de les obres; i en l'altre, la subvenció pot ser d'un 25, 50 o 75 per 100, corrent l'adquisició de terreny i l'amoblament a càrrec de l'Ajuntament. L'otorgació de subvencions depèn de diferents causes, com la quantía de l'esforç que proporcionalment fa el Municipi per l'ensenyança, etc. En cas que les demandes de subvenció excedeixin el crèdit consignat en els pressupostos generals, se dóna preferencia als Ajuntaments que no tinguin locals, als de cens de població menor i que estiguin a major distancia del cap de partit judicial i als que hagin estat subvencionats anteriorment amb aquest mateix fi. En general, són més aviat atesos els Municipis que demanen la subvenció més petita.

L'ÀNIMA DE L'ESCOLA

Construir edificis escolars allí on ara els que existeixen no tenen condicions higièniques ni pedagògiques, és una obra tan indispensable com humanitaria és la de vestir el despullat. Mes la reforma restarà sense transcendencia si al mateix temps no es fa quelcom que tendeixi a millorar i a augmentar el pa espiritual del mestre de fòra, el qual, refinant el seu esperit, ennoblirà l'ànima de l'escola i tornarà fecund el seu apostolat dins el poble en què actúi. Quan el còs s'ha higienitzat és l'ocasió més oportuna d'atendre també a la salut de l'ànima.

Per això el Consell d'Investigació Pedagògica ha pensat dirigir-se a la Mancomunitat de Catalunya demanant posar sota el seu alt patronatge la segona Escola d'Estiu que deurà actuar a Barcelona els vinents mesos de juliol i agost, quan els mestres i mestresses tenen les seves vacacions.

Aquesta institució de perfeccionament pedagògic, destinada precisament als mestres rurals, fou assajada l'any passat amb un èxit franc inesperat. S'havía calculat per una assistencia de sols una quarantena de mestres i mestresses, mes els alumnes hi acudiren de tot Catalunya, de Mallorca i d'alguna altra regió espanyola, fins al nombre extraordinari de 197, cosa que obligà a quadriplicar el professorat, les aules i les despeses. L'arbre s'ha fet tan ufanós que, trobant esquifit el marc provincial, vol estendre's encara per tot Catalunya. L'assistencia d'enguany deurà calcular-se almenys en 250 mestres i mestresses, i l'ensenyança, ja esplèndida l'any passat, caldrà que sigui intensificada i ordenada vers un plan d'estudis que, amb tres o quatre estius, pugui donar als mestres com una carrera complementaria de perfeccionament pedagògic que donaría major eficacia al seu treball.

Així, amb l'Escola d'Estiu cada any augmentant en perfecció sota el patronatge de la Mancomunitat de Catalunya, s'anirà atenent al problema intern de l'escola, al mateix temps que a l'extern. Ademés, per a que el mestre pugui, durant l'any, mantenir el caliu

d'idealitat que haurà trobat a l'Escola d'Estiu i es trobi seguidament ajudat amb els recursos de la bona tècnica pedagògica, aquest Consell d'Investigació Pedagògica té l'honor de proposar, com a seqüela d'aquella Escola, la creació d'un «Butlletí Mensual d'Ampliació Pedagògica», a repartir gratuitament a tots els mestres de Catalunya, on es vagin consignant els progressos de la Pedagogía i detallant pràcticament els seus mètodes, mitjançant la col·laboració d'experts degudament retribuïda.

Per a aquestes obres d'intensificació espiritual de Catalunya, així com per a tota altra que tingui a bé encomanar-li la Mancomunitat de Catalunya, el Consell d'Investigació Pedagògica ofereix gustosíssim els seus humils serveis.

Barcelona, maig de 1915. — Consell d'Investigació Pedagògica. — *Eladi Homs,* Secretari.

El Consell Permanent, en sessió de 19 de maig de 1915, vist l'informe del Consell d'Investigació Pedagògica, ha pres els següents

ACORDS

Primer. S'aproven els quatre projectes d'edificis escolars presentats pel Consell d'Investigació Pedagògica.

Segón. S'acorda construir immediatament i amb caràcter d'assaig els quatre models esmentats, un en un Municipi de Barcelona, un altre en un de Girona, un altre en un de Lleida i un altre en un de Tarragona. La direcció de les obres serà encarregada als respectius autors dels projectes, i la pedagogía, inclús la decoració i moblatge, al Consell d'Investigació Pedagògica.

Tercer. S'acorda subvencionar ab 12,000 pessetes l'Escola d'Estiu del Consell d'Investigació Pedagògica, mitjançant plans i pressupost que oportunament haurà de presentar a l'aprovació del Consell Permanent; i la creació d'un «Butlletí d'Ampliació Pedagògica», que editarà mensualment el Consell d'Investigació Pedagògica, i es començarà el pròxim mes d'agost a repartir-lo gratuitament a tots els mestres i mestresses de les escoles públiques de Catalunya.

ANEXE NÚM. 6

CURSOS BREUS ESPECIALITZATS D'AGRICULTURA PRÀCTICA

L'agricultura és la font vera de riquesa, sobre la qual descansa la prosperitat dels Estats.

La ciencia agronòmica progressa de dia en dia al compàs harmònic del perfeccionament científic general; és una ciencia pràctica, d'aplicació general, i que per sa natura ha de ser difundida entre la gran massa agrícola per a que dongui fruits.

L'ensenyança agrícola a Catalunya a càrrec de l'Estat és deficient.

La Diputació de Barcelona té establerta l'Escola Superior d'Agricultura on, amb mètodes moderns i adequats, es forma l'element directiu de l'agricultura catalana; això ja és bò, peró és d'efectes lents, i per estar centralitzada a Barcelona i donar-hi ensenyanges completes que precisen diferents anys de dedicar-se exclusivament a aquests estudis, no omple totes les necessitats i alcança a pocs.

Dins l'agricultura es plantegen problemes de moment que interessen tota l'agricultura catalana o solament la de comarques determinades, nous flagells, o nous tractaments, o aplicacions noves de coneixements, adquirits en els laboratoris o camps d'experimentació, l'aplicació dels quals convé difundir, i aquest servei és el que cal organitzar.

Per mitjà de conferencies, lliçons pràctiques, demostracions senzilles portades al lloc o comarca on la necessitat sigui sentida, podría influir-se d'una manera eficaç en l'augment de cultura agrícola, que sempre és augment de riquesa, i satisfaría les ansies de

Cursets d'Agricultura pràctica

saber i progressar d'aquells que no poden abandonar el terme, el cultiu directe del qual tenen al seu càrrec.

La Mancomunitat de Catalunya i en son nom el Consell Permanent, intenta satisfer aquesta necessitat, omplir aquest buit, fer aquest servei, a qual objecte es proposa organitzar Cursos Breus i Especialitzats d'Agricultura Pràctica, que es regiràn per les següents Bases :

Primera. — A base dels elements de l'Escola Superior d'Agricultura de la Diputació de Barcelona i altres elements que cregui convenients, el Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya organitzarà Cursos Breus i Especialitzats d'Agricultura Pràctica.

Segona. — Tot Ajuntament, Societat o Sindicat Agrícola de Catalunya podrà sol·licitar un curs i indicar l'ensenyança a donar.

Tercera. — En cada cas s'assenyalarà la cooperació que deuràn donar-hi els sol·licitants.

Quarta. — En tots els cursos anirà a càrrec de la Mancomunitat el proporcionar el material científic docent.

Quarta bis. — Totes les demandes de cursos se dirigiràn al Consell Permanent, qui resoldrà després de l'informe de l'Escola Superior d'Agricultura.

Quinta. — Per al millor aprofitament de l'ensenyança se limitarà el nombre de matriculats a cada curs, però també s'exigirà un mínimum de matrícules.

Sexta. — Les ensenyances que s'hi donaràn seràn d'aplicació pràctica immediata i procurant que siguin donades a qui tingui d'aplicar-les.

Sèptima. — El Consell Permanent vota un crèdit de 3,000 pessetes destinat a aquest objecte.

Anexe núm. 7

RELACIÓ D'ALGUNS ALTRES ACORDS PRESOS PEL CONSELL PERMANENT

Cordialitat catalana

Agrair l'oferiment dels catalans de l'Havana, de contribuir amb donatius voluntaris a l'obra de la Mancomunitat.

(Sessió del dia 27 de novembre de 1914.)

Reorganització de les hisendes locals

Encomanar al Claustre de Professors de l'Escola de Funcionaris l'estudi i redacció d'un projecte de llei de reorganització de les hisendes locals, amb propòsit de dotar-les de mitjans propis que facin normal el seu desenrotllament i puguin ésser base per a l'acció futura i conjunta de totes les entitats interessades en que el dit projecte esdevingui llei.

(Sessió del dia 2 de desembre de 1914.)

Construcció d'un port de refugi en la vila de Cambrils

Adherir-se a la petició de les Associacions rel·ligioses, civils i econòmiques de la vila de Cambrils i apoiar-les, recabant del Govern l'immediata resolució de l'expedient referent a la construcció d'un port de refugi en aquella localitat.

(Sessió del dia 3 de desembre de 1914.)

Acords presos pel Consell

Reducció del pressupost

Per a assegurar, en les actuals difícils circumstancies motivades per la guerra, el servei de les finances de la Mancomunitat, acord fou pres de limitar a ço que fos estrictament necessari l'execució del pressupost aprovat per l'Assamblea de novembre, en forma tal que poguessin ésser servides les seves atencions primordials amb els recursos ordinaris.

(Sessió del dia 9 de desembre de 1914.)

Pel segón concurs de camins subvencionats per l'Estat

Demanar a la Direcció General d'Obres públiques l'immediata pràctica de la liquidació de les sumes que deuen a l'Estat les Diputacions de Lleida i Tarragona, procedents del primer concurs de camins veïnals, i a què es refereix l'estipulació primera del contracte celebrat amb la dita Direcció General, en virtut del qual la Mancomunitat va respondre del pagament d'aquelles a fi de poder concórrer al segón concurs de camins subvencionats per l'Estat.

(Sessió del dia 9 de desembre de 1914.)

Funcionament administratiu de la Mancomunitat

A l'objecte de facilitar i simplificar el funcionament administratiu de la Mancomunitat, acord fou pres que sempre que les respectives Diputacions mancomunades no hi posessin obstacle, al traspassar-se un servei a la Mancomunitat, s'entengui traspassat també el personal afecte al dit servei.

(Sessió del dia 16 de desembre de 1914.)

Traspàs de serveis

Incorporar els serveis de dements pobres i de conservació de carreteres de les Diputacions Catalanes

a la Mancomunitat i designar els senyors Consellers que el dia primer de gener de 1915 representaràn la Mancomunitat en l'acte d'entrega dels dits serveis.

(Sessió del dia 17 de desembre de 1914.)

Adob del pont dels Alfacs

Gestionar l'immediat adob del pont dels Alfacs, cooperant a l'iniciativa de l'Alcalde de Sant Carles de la Ràpita, encaminada a tan urgent millora.

(Sessió del dia 22 de desembre de 1914.)

Junta econòmica de la Mancomunitat

La Presidencia donà compte de la visita que li feu la Junta de l'Associació patronal de forners de Barcelona per a que convoqués la Junta Econòmica de la Mancomunitat per a tractar del problema de les subsistencies en ço que se refereix al preu dels blats i farines, la puja del qual promourà fatalment la del pa. necessitat urgent de sol·licitar de la previsió del Govern aquelles mides que puguin evitar la probable Econòmica, havent convingut tots els reunits en la nacions bel·ligerants i darrerament pel Govern d'Ita- Govern aquelles mides que puguin evitar la probable carestía deguda a les grans compres efectuades per les nacions bel :ligerants i darrerament pel Govern d'Italia en els mercats dels Estats Units i l'Argentina, a conseqüencia de les quals el preu del blat en els mercats reguladors augmenta constantment empitjorant la greu responsabilitat de la situació que s'apropa.

En aquest sentit s'envià al senyor President del Consell de Ministres un telegrama demanant-li l'adopció de les mides necessaries per a aturar la puja del blat i assegurar les subsistencies en les condicions de major normalitat possible, arribant, si així calgués, per a obtindre aquesta regulació, a adquirir grans *stoks*, com han fet altres Estats neutrals d'Europa.

El Consell escoltà amb grat esment les explicacions

de la Presidencia, reiterant, per vot unànim, els acords presos per la Junta Econòmica.

(Sessió del dia 4 de gener de 1915.)

Serveis públics de caràcter voluntari

Amb caràcter general, acord fou pres pel Consell, que tots els pobles que demanin a la Mancomunitat la construcció de carreteres i camins o altres serveis públics de caràcter voluntari, caldrà: 1r Que estiguin al corrent de pagaments o compromisos amb les respectives Diputacions i amb la Mancomunitat. 2n Que cedeixin gratuitament els terrenys, l'expropiació dels quals sigui necessaria. 3r Que paguin les despeses de peons, material, estaques i cavalleries necessaries per a l'estudi dels projectes.

(Sessió del dia 4 de gener de 1915.)

Monument als corsaris ivicens

Contribuir amb la quantitat de 300 pessetes, amb càrrec al capítol d'imprevistos del Pressupost, a la suscripció pel dit monument.

(Sessió del dia 14 de gener de 1915.)

Còs de sobrestants d'obres públiques de l'Estat

Que la Secció administrativa de Foment formuli el projecte de petició al Govern en el sentit descentralitzador que inspirà la proposició del Diputat don Albert Bartardas a la segona Assamblea de la Mancomunitat, modificant les disposicions que actualment regulen l'ingrés al referit còs de sobrestants.

(Sessió del dia 3 de febrer de 1915.)

Replantament d'arbres

Accedí el Consell a la petició de permís de l'Ajuntament de Banyoles pel replantament d'arbres en el

primer kilòmetre de la carretera número 1 de la provincia de Girona, concedint amplia autorització per a procedir de seguida a la sol·licitada replantació.

(Sessió del dia 10 de febrer de 1915.)

Obertura del port de Bonaigua

El Consell otorgà a l'Alcalde de Salardú una subvenció de 1,000 pessetes per a contribuir a les despeses del port de la Bonaigua, obturat per les neus, amb el fi de facilitar el trànsit desde la Vall d'Aràn, per a la celebració de l'importantíssima fira de Salàs.

(Sessió del dia 10 de febrer de 1915.)

Camins veïnals de Barcelona

Encarregar a l'Oficina tècnica d'Obres públiques provincials de Barcelona la redacció dels projectes de camins veïnals de la dita provincia.

(Sessió del dia 10 de febrer de 1915.)

Servei de dements

Encomanar als Consellers senyors Riera, Mestres i Argemí, la visita dels manicomis de Sant Boi, Reus i Salt, per a fer-se personalment càrrec de l'assistencia donada als asilats i tenir en compte el seu informe, junt amb el dels respectius inspectors facultatius, per a formular el projecte de reorganització d'aquests serveis incorporats a la Mancomunitat.

(Sessió del dia 10 de febrer de 1915.)

Ferrocarrils secundaris

Gestionar del Govern l'adició al projecte presentat, d'un precepte que permeti adjudicar les concessions sense subasta directament a un organisme públic, convenint amb l'entitat peticionaria les condicions de la concessió.

(Sessió del dia 11 de febrer de 1915.)

Repartiments municipals

Cooperar a l'aprobació de les peticions de la Comisió executiva de les conclusions de l'Assamblea d'Ajuntaments de la provincia de Girona en ço que afecta al projecte modificatiu de la llei substitutiva dels consums, especialment en els repartiments municipals.
(Sessió del dia 17 de febrer de 1915.)

Premi Duràn i Bas

Acordà el Consell contribuir amb la quantitat de 5,000 pessetes a la constitució del capital per a la fundació del premi anomenat *Premi Duràn i Bas*, que otorgarà l'Institut d'Estudis Catalans a la millor obra jurídica i sociològica de Dret positiu o d'investigació doctrinal o històrica, escrita en català.
(Sessió del dia 8 d'abril de 1915.)

Campanya sanitaria contra les mosques

Concedir 1,000 pessetes al Laboratori Provincial d'Higiene per a contribuir a la campanya d'higienització contra les mosques.
(Sessió del dia 14 d'abril de 1915.)

Emprèstit

Realitzar l'emissió dels títols de l'emprèstit que figuren en el Pressupost d'enguany de la Mancomunitat, les bases del qual foren aprovades en la segona reunió de l'Assamblea de la Mancomunitat del mes de novembre de 1914.
(Sessió del dia 14 d'abril de 1915.)

INDEX

CEPORT
3
REUNIÓ

ANCOMUNITAT DE CATALUNYA

M
3
123

MAIG

1915